

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Evaluační zpráva Rumburk a Staré Křečany

Mgr. Eva Čekalová

Leden 2022

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Agentura
pro sociální začleňování

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Poděkování

Děkuji všem, kteří v Rumburku a Starých Křečanech usilují o podporu sociální integrace osob, které zde žijí v sociálním vyloučení, resp. jsou z různých důvodů sociálním vyloučením ohrožené.

Obsah

Shrnutí evaluační zprávy	4
1 Úvod.....	6
2 Základní terminologie	6
3 Kontext lokality a spolupráce s ASZ	8
3.1 Geografický kontext.....	8
3.2 Historický a demografický kontext	9
3.3 Socioekonomický kontext a rozsah sociálního vyloučení.....	10
3.4 Spolupráce města Rumburk a obce Staré Křečany s ASZ.....	18
4 Zadání a cíle evaluace a metodologie	19
4.1 Evaluační otázky a evaluační kritéria	20
4.2 Limity evaluace	21
4.3 Tematické zúžení evaluace SPSZ.....	21
5 Evaluované priority a cíle SPSZ	22
6 Hlavní zjištění.....	27
6.1 Dopady evaluovaných opatření podle SPSZ a jejich zhodnocení	27
6.1.1 Dopad 1: Zajištění důstojného (a zdravotně nezávadného) bydlení pro rodiny ze SVL	29
6.1.2 Dopad 2: Fungující systém prevence ztráty bydlení	38
6.1.3 Dopad 3: Snížení míry zadlužování obyvatel, změna kompetencí obyvatel pro řešení zadluženosti	47
6.2 Naplňování cílů KPSVL	52
6.2.1 Adresnost a relevance.....	52
6.2.2 Konzistence s potřebami	53
6.2.3 Koordinace.....	53
6.2.4 Synergie na úrovni opatření	53
6.2.5 Udržitelnost	54
6.3 Spolupráce aktérů a ASZ	54
6.3.1 Strategické plánování.....	54
6.3.2 Koordinace, podpora ze strany ASZ.....	55
6.3.3 Udržitelnost	56
7 Závěry evaluace a doporučení	57
Seznam tabulek.....	59
Seznam grafů.....	59
Seznam schémat.....	59
Seznam obrázků	59

Seznam literatury	60

Shrnutí evaluační zprávy

Podle kvalifikovaných odhadů uvedených ve Vstupní analýze zpracované Agenturou pro sociální začleňování (ASZ) (Vstupní analýza, 2016) **žije v Rumburku přibližně 460 osob sociálně vyloučených nebo ohrožených sociálním vyloučením**, ve **Starých Křečanech** je jich přibližně 150. Na území obou obcí se dle analýzy nevyskytují souvislé prostorově segregované lokality, pouze tzv. mikrolokality, domy v problematickém technickém stavu obydlené chudšími obyvateli obce. V Rumburku je takových mikrolokalit přibližně 30, ve Starých Křečanech 15¹.

Memorandum o spolupráci v rámci Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám bylo uzavřeno v červnu 2016, město Rumburk do KPSVL vstupovalo s obcí Staré Křečany v rámci svazku obcí. V říjnu 2017 byl schválen základní strategický dokument nastavující klíčové cíle a definující prioritní témata v oblasti sociálního začleňování, tzv. *Strategický plán sociálního začleňování (SPSZ) města Rumburk a obce Staré Křečany pro období 2017-2020*, na který se soustředí tato evaluace. Pro zhodnocení výsledků spolupráce s ASZ byla zvolena **dopadová evaluace** založená na zjišťování dopadů uskutečněných intervencí, a to v oblastech **bydlení a dluhy**, okrajově i **zdraví**. Všechna definovaná opatření ve sledovaných oblastech se podařilo alespoň částečně realizovat a **cíle byly zcela/částečně naplněny**. **Projekty podpořené v rámci KPSVL byly tři**: jeden realizovaný městem Rumburk (zaměřený na oblasti bydlení, dluhy a zdraví) a dva projekty realizované obcí Staré Křečany (jeden zaměřený na oblast bydlení a dluhy, druhý na oblast bezpečnosti²). Realizace opatření v obou obcích započala v roce 2019, hodnotit tak lze zatím spíše krátkodobé dopady opatření.

V oblasti bydlení získalo v Rumburku v rámci projektu *Cesta k lepšímu bydlení* individuální terénní podporu 70 osob, z nichž **6 osob/rodin získalo od Města Rumburk městský pronájem**. V tuto chvíli se jedná o bezproblémové nájemce, kteří ale podmíněně v souvislosti s nájmem spolupracují s pracovníky sociálního odboru, aby případné problémy s nájmem řešily. Problémem zůstává dostupnost různých forem bydlení: v Rumburku byla vytvořena *Koncepce prostupného bydlení* (včetně revize pravidel pro přidělování městských bytů), prakticky však chybí na území města ubytovací možnosti pro 1. a 2. stupeň prostupného bydlení, poptávka po standardních bytech (3. stupeň) převyšuje kapacitu městského bytového fondu a spolupráce se soukromými pronajímateli je v řadě případů obtížná. Ve **Starých Křečanech** se díky rekonstrukcím vybraných objektů daří postupně rozšiřovat obecní bytový fond.

Co se týče snížení míry zadluženosti obyvatel, realizovaná **protidluhová kampaň Města Rumburk** měla vůči cílové skupině malý vliv, a to kvůli jejich nízké motivaci řešit dluhy. O podpůrné aktivity kampaně, jako byla edukační setkání v oblasti dluhové problematiky, nejevila cílová skupina vysoký zájem.

Ve Starých Křečanech se **snížila zadluženost obyvatel vůči obci** díky činnosti **dluhového poradce** působícího přímo ve Starých Křečanech, mj. se zde **snížila zadluženost obyvatel vůči obci**.

---

¹ Počet lokalit a jejich výskyt se v čase mění, pro účely evaluační zprávy uvádíme údaje z roku 2016, aktuální data nejsou k dispozici.

² V oblasti bezpečnosti má obec schválený další projekt OPZ, který na právě dokončovaný bude plynule navazovat.

V rámci provedeného evaluačního šetření bylo zjištěno, že spolupráce města Rumburk, obce Staré Křečany a ASZ splnila očekávání místních aktérů zejména v tom, že se podařilo nejprve zmapovat rozsah sociálního vyloučení, identifikovat problémy a na základě toho vytvořit strategický plán. Obě obce mají **zájem ve spolupráci s ASZ pokračovat**, ale pro další programovací období je preferována samostatná spolupráce, tj. tentokrát již nikoliv v rámci svazku obcí.

Pro další období doporučujeme zachovat činnost pracovníků prevence ztráty bydlení v obou obcích, **posilovat jejich kompetence** např. v oblasti finanční/dluhové gramotnosti, resp. podporovat komplexní sociální práci (tj. ne jenom poradenství v oblasti bydlení). Doporučujeme **zvyšovat kapacitu bytového fondu** všemi dostupnými způsoby, zejména k saturaci potřeb v oblasti substandardního bydlení. V návaznosti na dosavadní opatření v oblasti zadluženosti dále podporovat stávající dluhové poradny působící v Rumburku, tj. Oblastní charita Rumburk a Kostka Krásná Lípa. Dále doporučujeme **provázat terénní podporu v oblasti bydlení, zdraví a dluhů s oblastí zaměstnanosti, tj. zaměřit se na komplexní podporu CS.**

1 Úvod

Následující zpráva předkládá výsledky zhodnocení spolupráce Agentury pro sociální začleňování s městem Rumburk a obcí Staré Křečany zpracované na základě analýzy výstupů a výsledků implementace Strategického plánu sociálního začleňování města Rumburk a obce Staré Křečany pro období 2017-2020, konkrétně implementace opatření, která se týkají oblasti **bydlení a dluhy, okrajově i oblasti zdraví** – toto tematické zúžení je dále vysvětleno v kapitole 4.3.

Ve zprávě je evaluována realizace naplánovaných opatření a dosahování strategických cílů s ohledem na jejich dopad na stav sociálního vyloučení v Rumburku a Starých Křečanech. Cílem evaluace je **zhodnotit efekt jednotlivých opatření a lokálního partnerství na dosažení dopadů**, a poskytnout tak zpětnou vazbu partnerům v lokalitě, ASZ, ale také poskytovateli finanční podpory, příp. tvůrcům národních sociálních politik. Výsledky zprávy jsou využitelné pro nastavování dalších intervencí v oblasti sociálního začleňování v lokalitě i v omezených možnostech v jiných lokalitách, kde působí ASZ, případně pro formulaci obecnějších politik řešení sociálního vyloučení.

2 Základní terminologie

Agentura pro sociální začleňování

Agentura pro sociální začleňování, která je od roku 2020 jedním z odborů Ministerstva pro místní rozvoj ČR, byla v roce 2008 (ještě jako odbor Úřadu vlády ČR) ustavena jako ústřední nástroj státní správy pro řešení sociálního začleňování. V lednu 2020 se stala součástí struktury Ministerstva pro místní rozvoj ČR, konkrétně sekce pro bydlení a sociální začleňování, a i nadále je samostatným odborem pro sociální začleňování. Jejimi dvěma základními úkoly je zajištění podpory obcím v procesu sociální integrace a odborná koordinace řešení sociálního vyloučení na národní úrovni. ASZ podporuje obce a města v tom, aby mohly plnit svoji funkci v zajišťování rovného přístupu ke vzdělávání, bydlení, zaměstnání, zdravotní péči a dalším zdrojům a institucím všem svým občanům bez ohledu na jejich sociální status.

Základním nástrojem ASZ při řešení sociálního vyloučení v konkrétní obci/obcích je **sítování a propojování relevantních místních aktérů**, které je nezbytným předpokladem pro implementaci integračních procesů. K tomu slouží tzv. **lokální partnerství** (LP), platforma, v jejímž rámci se koordinovaně řeší jednotlivé problematické oblasti prostřednictvím vytyčení strategických cílů a naplňování konkrétních opatření pro jejich naplňování. Strategické cíle, opatření k jejich dosahování a jiné inkluzivní aktivity jsou ukotveny v dokumentu s názvem **Strategický plán sociálního začleňování** (SPSZ), který je za odborné a facilitační podpory lokálního konzultanta ASZ vytvářen lokálním partnerstvím obce. SPSZ je ústředním nástrojem řešení sociálního začleňování v konkrétní obci, podle něhož spolupráce ASZ a obce probíhá, a na jehož základě je také možné zhodnotit úspěch intervencí a spolupráce aktérů včetně ASZ.

ASZ za dobu svého působení dosáhla značných úspěchů, především v odborném zmapování problému sociálního vyloučení a možností jeho řešení a v rozšíření sociálně inkluzivního diskurzu. Podařilo se jí v lokálních samosprávách implementovat nové způsoby práce představované především propojením, koordinací a aktivizací místních aktérů. Je schopna také pojmenovávat sociální problém přesněji a šířeji i s jeho příčinami, čímž je umožněna změna vnímání problému aktéry místní sociální politiky. Může poskytnout alternativu

k segregačním a restriktivním praktikám, v nichž vidí řada lokálních politiků jediný nástroj řešení.

V rámci své práce však naráží také na určité **limity**. Jedním z limitů je skutečnost, že vůči partnerům nedisponuje vlastními finančními zdroji a sehrává tak primárně úlohu odborného poradce a motivátora. Disponuje rovněž jen omezenými možnostmi systémového ovlivňování na úrovni národní politiky. ASZ je tedy hlavně zprostředkujícím aktérem, který nemá přímý vliv na stav sociálního vyloučení a sociálně vyloučených lokalit v obcích.

V současné době je nejsilnějším nástrojem vlivu na obce v rukou ASZ **Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL)**, který umožňuje obcím spolupracujícím s ASZ exkluzivně podávat projekty do uzavřených nesoutěžních výzev, kde jsou pro ně předem alokovány finanční zdroje. Projektové poradenství v rámci KPSVL se tak stává zásadní intervencí ASZ ovlivňující řešení sociálního začleňování v obcích.

Sociální vyloučení

Pod pojmem sociální vyloučení chápeme proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace. Tento způsob vyloučení se projevuje na různých úrovních, např. sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučení se nachází v situaci, kdy mají **ztížený přístup ke zdrojům** běžně dostupným většině obyvatel, zároveň s tím se snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakty s obyvateli mimo situaci sociálního vyloučení a možnosti participace na organizaci sociálního života a účasti v rozhodování. Se sociálním vyloučením je často spojena určitá míra **stigmatizace** ze strany většinové společnosti, která může izolaci ještě prohlubovat.

Sociální vyloučení se vyznačuje různými charakteristikami, které se v různých lokalitách vyskytují s různou intenzitou. Společná všem lokalitám a jejich obyvatelům je však skutečnost, že se potýkají s **několika zásadními existenčními problémy zároveň**, a tudíž jejich řešení, které by směřovalo k vymanění se ze stavu sociální exkluze, je natolik obtížné, že je pro sociálně vyloučeného takřka nedosažitelné bez vnější pomoci.

Základními indikátory sociálního vyloučení je materiální chudoba, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na státní podpoře, nízká kvalita a nejistota v bydlení, ztížený přístup ke kvalitnímu společnému vzdělávání, vysoká míra zadlužení, výskyt rizikového chování a kriminality a vysoká míra migrace. Jednotlivé ukazatele samy o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich kombinace, která zasaženým jedincům či rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti. Každý z uvedených aspektů sociálního vyloučení může být v různých lokalitách a u různých jejich obyvatel zastoupen v jiné míře. Různé kombinace intenzity těchto jevů pak vytváří charakter jednotlivých lokalit, které se stejně jako lokální kontext mnohdy výrazně liší.

Pokud dochází k vyšší koncentraci osob s kombinací několika nebo všech výše zmíněných ukazatelů, hovoříme o **sociálně vyloučené lokalitě (SVL)**. Sociálně vyloučené lokality obvykle vznikají působením systémových aktérů či tržních mechanismů. Při jejich vzniku lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou zákonné normy, tržní mechanismy a stanoviska zbytku společnosti i faktory vnitřní, mezi něž se řadí např. životní styl samotných sociálně vyloučených, které se často mezigeneračně reprodukuje. Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje etnicita. V českém kontextu se pak jedná o etnicitu romskou. Je však nutné důrazně se vyhradit proti zaměňování pojmu sociální vyloučení s příslušností k romskému

3 Kontext lokality a spolupráce s ASZ

Rumburk je příhraničním městem na hranici se Spolkovou republikou Německo, v nejsevernější části České republiky, ve **Šluknovském výběžku**. Město o rozloze 24,72 km² s **10 903³ obyvateli** leží ve Šluknovské pahorkatině a dělí se na tři místní části, jež odpovídají třem katastrálním územím (Rumburk, Horní Jindřichov, Dolní Křečany). Rumburk je **obcí s rozšířenou působností**, je v něm několik středních škol a nemocnice, je častým a pravidelným cílem obyvatel z blízkého okolí. Na základě administrativního členění ČR je město Rumburk součástí územního celku NUTS 11 Severozápad, Ústeckého kraje a okresu Děčín. Přenesenou působnost jako pověřený obecní úřad vykonává kromě vlastního území ještě pro města Jiřikov, Krásná Lípa a obce Staré Křečany a Doubice. Obvod rozšířené působnosti města Rumburk zahrnuje navíc ještě obvod pověřeného obecního úřadu Šluknov, tj. město Šluknov, Velký Šenov, Mikulášovice a Dolní Poustevna a obce Lipová, Lobendava, a Vilémov.

Obrázek 1: Administrativní mapa SO ORP Rumburk

⁴ Počet obyvateľ k 1. 1. 2021

3.2 Historický a demografický kontext

Při sčítání obyvatel z roku 1930 bylo v Rumburku 929 Čechů z necelých 16 tisíc obyvatel. V roce **1938** se **celý Šluknovský výběžek** stal podle Mnichovské dohody **součástí Protektorátu Čechy a Morava**, a značná část výroby byla silně vázaná na Německo. Během války byla vyhlazena většina židovského obyvatelstva (mezi ně patřili např. někteří vlastníci továren), po druhé světové válce pak došlo k odsunu většiny německého obyvatelstva.

Poválečné roky znamenaly **citelnou demografickou proměnu** nejen pro Rumburk, ale celý region Šluknovského výběžku – z původního počtu 37 500 Němců v okrese Rumburk jich zde zůstalo 1 700. Důsledkem byl nejen demografický pokles, ale i ztráta sociálního a kulturního kapitálu. Naprostá většina továren byla v tomto období uzavřena. Do oblasti přicházeli noví čeští obyvatelé z vnitrozemí, kteří přebírali opuštěné nemovitosti po vysídlených Němcích. Znovuosídlení Šluknovského výběžku se nicméně podařilo jenom částečně. Dnešní populaci region tvoří zhruba sedmina předválečného stavu, kdy Šluknovsko patřilo k nejhustěji osídleným regionům tehdejšího Československa (pokles byl mnohem dramatičtější ve vesnicích a menších městech než v samotném Rumburku, kde se v důsledku výstavby sídlišť podařilo populaci stabilizovat). V **období socialismu** v Rumburku pokračovala zdejší průmyslová tradice, zejména **strojírenství, textilní výroba, potravinářství, stavebnictví, nebo též lesnictví a dřevozpracující průmysl**. Největší místní podnik vyrábějící koberce a nábytkové látky byl roku 1949 přejmenován na Bytex. Ten se následně po rozpadu Bytex Liberec stal v roce 1990 akciovou společností Bytex Rumburk (v roce 1996 však firma zkrachovala a krach měl za následek lavinový efekt v celém výběžku, v tu dobu o práci v tomto regionu přišlo několik tisícovek lidí). Během socialismu došlo také k zbourání značné části původní zástavby a k jejímu nahrazení novými domy, zejména panelovými sídlišti (v 70. a 80. letech), rozvíjelo se tedy rovněž stavebnictví (Situační analýza, ASZ, 2013).

V 90. letech nastala v regionu **další silná demografická změna**. Ta souvisela s proměnou kdysi slavného textilního regionu na region tzv. strukturálně postižený. Jedním ze znaků vzniku těchto oblastí je i vyšší mobilita obyvatelstva. Z regionu odcházeli vysokoškolsky vzdělání lidé, neboť zde nenalezli uplatnění, naopak do regionu přicházely osoby s nižším vzděláním. V této dekádě byla zaznamenána i romská migrační vlna z Děčína, Liberce, Litoměřic či východního Slovenska. V tomto období město poskytlo možnost místním romským rodinám odkoupit nezrekonstruované domy, ve kterých bydlely doposud v pronájmu, a to za velmi výhodnou cenu. V kontextu sociálního vyloučení v regionu je zapotřebí zmínit události z roku 2011: v létě se na celém Šluknovsku pořádaly demonstrace, které vznikly v reakci na přepadení restauračního zařízení v Novém Boru romskými pachateli, a které měly upozornit na problematiku společné soužití a bezpečnostní situaci v regionu. Časem se přidala i frustrace z policejních zásahů proti demonstrujícím při tzv. pochodech k sociálně vyloučeným lokalitám, v případě Rumburku zejména panelových budov v ulici SNP. Díky těmto pochodům se situace stala pro některé obyvatele panelových domů na SNP neudržitelnou. Lidé se ve svých domovech přestali cítit bezpečně, a tak se ze svého bydliště vystěhovali (své nové útočiště našli například i ve Starých Křečanech). **Rok 2011** se tedy nesl ve znamení **migrace některých osob v sociálním vyloučení z Rumburku do okolních měst a obcí**. Cíli této migrace byly i Brtníky či Šluknov.

„Ve Starých Křečanech došlo v rámci této napjaté situace k ukázkové komunikaci vedení města s obyvateli, jak původními, tak nově příchozími. Obec se v čase nepokojů snažila nabídnout svým obyvatelům různé veřejné akce a koncerty. I to byl zřejmě důvod, proč tam nepokoje na rozdíl od jiných obcí a měst výběžku, neproběhly.“ (Vstupní analýza, ASZ, 2016, str. 6)

Ze statistiky demografických dat (viz tabulka 1) je patrné, že vývojová řada počtu obyvatel města Rumburk má od roku 2012 sestupnou tendenci. Během 10 let se počet obyvatel snížil přibližně o 3 %. Zároveň se rok od roku zvyšuje průměrný věk obyvatelstva Rumburku.

Tabulka 1: Vývoj počtu obyvatel a průměrného věku obyvatel města Rumburk v letech 2010-2020

Rumburk	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet obyvatel	11420	11496	11171	11147	11155	11200	11179	11095	11094	11082	11036
Průměrný věk	39,2	39,4	39,8	40,1	40,3	40,6	41,1	41,5	41,6	41,9	42,2

Zdroj: data ČSÚ

Snížení počtu obyvatel a zároveň zvyšování průměrného věku je patrné i ve Starých Křečanech, během dekády se počet obyvatel snížil přibližně o 5 % (viz tabulka 2).

Tabulka 2: Vývoj počtu obyvatel a průměrného věku obyvatel obce Staré Křečany v letech 2010-2020

St. Křečany	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet obyvatel	1299	1262	1260	1265	1265	1284	1282	1258	1267	1260	1232
Průměrný věk	39,3	39,9	40,5	40,1	40,7	40,8	40,9	41,8	41,7	42,3	43,0

Zdroj: data ČSÚ

3.3 Socioekonomický kontext a rozsah sociálního vyloučení

Rumburk a Staré Křečany jsou v případě typologie sociálně vyloučených lokalit specifickým případem, charakter a koncentrace chudých obyvatel a obyvatel ohrožených sociálním vyloučením je zde odlišný – na území města a obce se nevyskytují souvislé prostorově segregované lokality, tzn. **nedochází k výrazné prostorové koncentraci etnicky odlišných obyvatel** (jako tomu často bývá v jiných lokalitách, kde došlo ke vzniku rozsáhlých sociálně vyloučených lokalit). Jednou výjimkou jsou **ubytovny mimo město u hranic se SRN** (u hraničního přechodu Neugersdorf).

„Samotná chudoba a její průvodní jevy nejsou v regionu spojené primárně s romským obyvatelstvem, vzhledem k vysoké nezaměstnanosti a jiným strukturálním problémům mikroregionu Šluknovsko postihují širší spektrum obyvatel. I když jsou Romové vzhledem ke strukturálním znevýhodněním a diskriminaci v řadě oblastí chudobou a sociálním vyloučením ohroženi více, ohrožena je i část místních obyvatel bez ohledu na jejich etnicitu.“ (Místní komunikační plán, 2019, str. 5)

V Rumburku a ve Starých Křečanech se **vyskytují tzv. mikrolokality**, domy v problematickém technickém stavu obydlené chudšími obyvateli obce. V čase realizace terénního šetření pro účely Vstupní analýzy (Vstupní analýza, 2016) byl **počet osob žijících na území města Rumburk v sociálním vyloučení přibližně 460, ve Starých Křečanech přibližně 150⁵**. Celkový počet osob žijících v sociálním vyloučení se však v důsledku migrace v rámci Šluknovského výběžku může v čase měnit.

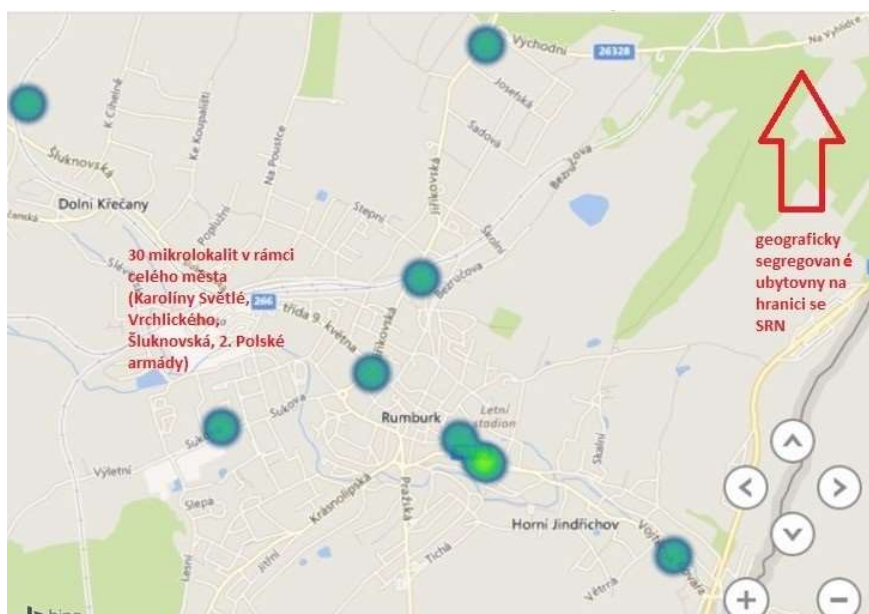
⁵ Z cca 150 obyvatel SVL je zhruba 120 Romů (50 v důchodovém věku či invalidním důchodu, 45 ve věku nad 15 let, 25 ve věku pod 15 let).

Počet mikrolokalit se na území **Rumburku** pohybuje kolem **30**. Mezi domy obývané osobami ohroženými sociálním vyloučením patří (dle Koncepce prostupného bydlení města Rumburk, 2019):

- 17 bytových domů (vlastněných soukromými majiteli, občany s jinou než romskou národností) - celkem cca 250 bytů, Romové z toho obývají asi 50-60 bytů, a to v počtu cca 200-250 Romů, zbytek tvoří neromské sociálně slabé rodiny nebo osoby, kterých je cca 500;
- 17 domů vlastněných romskými majiteli, které obývá cca 200-250 Romů (vícegenerační rodiny s 5-30 obyvateli).

„Nálepka ‚romského domu‘ odrazuje zájemce o bydlení ze střední třídy, přicházejí sem sociálně slabí zájemci o bydlení s vysokým stupněm fluktuace obyvatel. ‚Problémové domy‘ komplex panelových domů na ulici SNP, kde bydlí sociálně slabí obyvatelé a několik romských rodin, na ulici Palackého (č. 30 a 26), v ulici Vojtěcha Kováře č. 45 a Bezručova č. 27.“ (Koncepce prostupného bydlení města Rumburk, 2019, str. 6)

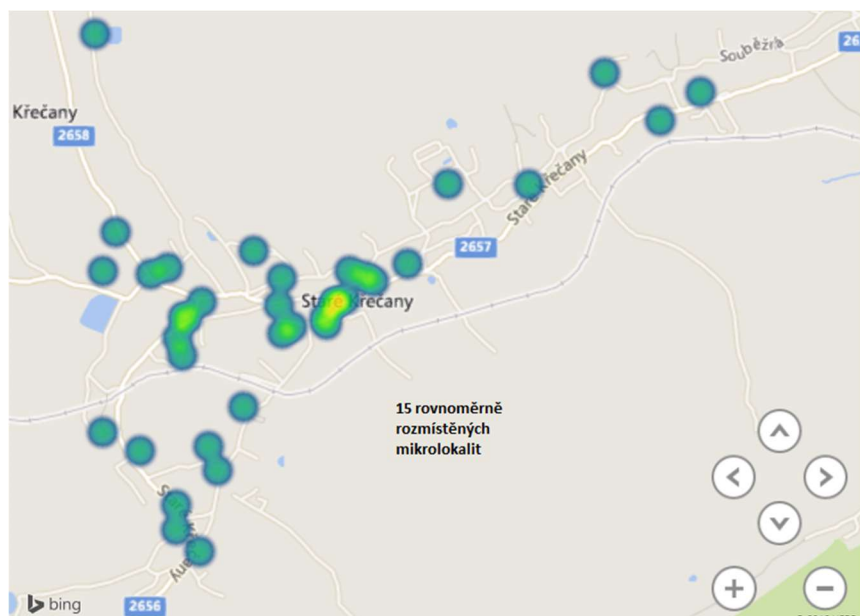
Obrázek 2: Sociálně vyloučené lokality – Rumburk

Zdroj: Vstupní analýza, ASZ, 2016

Na území **Starých Křečan** je přibližně **15** sociálně vyloučených **mikrolokalit**, - domů umístěných nejčastěji a okraji obce. Pro zmíněné mikrolokality, kde žije převážná část cílové skupiny (CS), je poměrně typický velmi špatný technický stav budov. Žijí v nich nejčastěji nezaměstnaní jednotlivci s trestnou minulostí, drogovou závislostí či prostitucí. Nekvalitní bydlení má značné dopady i v jiných oblastech jako je zaměstnání, zdraví nebo fungování rodiny a rozvoj dětí.

Obrázek 3: Sociálně vyloučené lokality – Staré Křečany

Zdroj: Vstupní analýza, ASZ, 2016

V mikrolokalitách ve městě i obci bydlí převážně rodiny s dětmi, v prostorově segregovaných ubytovnách na hranicích se SRN dospělí jednotlivci.

Výrazným prvkem vyloučení je v případě obou zmiňovaných obcí jeho **symbolická rovina**. Domům a jeho obyvatelům jsou přisuzovány charakteristiky, které jsou spojovány s problematikou sociálního vyloučení. Domy jsou tak často označovány jako „cikánské“, „domy hrůzy“ a jejich obyvatelé jako „nepřizpůsobiví“.

V následujícím textu jsou doplněny klíčové charakteristiky a informace o jejich změnách v období platnosti evaluovaného SPSZ, které jsou důležité pro doplnění kontextu problematiky sociálního vyloučení v obci.

Dávky v hmotné nouzi

Dávky v hmotné nouzi jsou nepojistné dávky sloužící jednotlivcům či rodinám s nízkými příjmy, kteří nejsou schopni zajistit zlepšení kvality svého života vlastním přičiněním a jsou ohroženi sociálním vyloučením. Smyslem dávek hmotné nouze (HN) je zajistit těmto lidem naplnění základních životních potřeb, tedy se jedná o nejnutnější náklady na bydlení, ošacení, jídlo, případně další předměty denní potřeby. V České republice rozlišujeme tři typy dávek: příspěvek na živobytí (PnŽ), doplatek na bydlení (DnB) a mimořádnou okamžitou pomoc (MOP)⁶. Počet vyplacených dávek v hmotné nouzi obvykle vhodně ilustruje vývoj a rozsah sociálního vyloučení v lokalitě.

Celorepublikový trend posledních let je charakterizován výrazným meziročním poklesem počtu vyplacených dávek (v důsledku celkového zlepšení ekonomiky a zvýšení životní úrovně obyvatel). V Rumburku i Starých Křečanech se **počet dávek v meziročním srovnání let 2016-2019 rovněž snižoval**, byť oproti celé ČR méně výrazně. V roce **2020 ovšem v obou**

⁶ Dávka MOP je vyplácena jako jednorázová pomoc při nenadálé životní události, proto jí v následné analýze nebude věnována pozornost.

lokalitách došlo k opětovnému nárůstu jak u příspěvku na živobytí, tak doplatku na bydlení (viz tabulka 3).

Tabulka 3: Srovnání počtu dávek hmotné nouze vyplacené v průměrném měsíci v letech 2016-2020

	Rumburk		Staré Křečany		ČR	
	PnŽ	DnB	PnŽ	DnB	PnŽ	DnB
2016	242	124	38	11	125 243	63 988
2017	212	117	31	12	101 300	53 311
2018	163	95	26	9	79 033	40 890
2019	132	82	22	9	63 119	33 851
2020	148	94	30	16	61 605	32 751
Rozdíl 2016 vs. 2020	-39 %	- 24 %	-21 %	+45 %	-51 %	-49 %

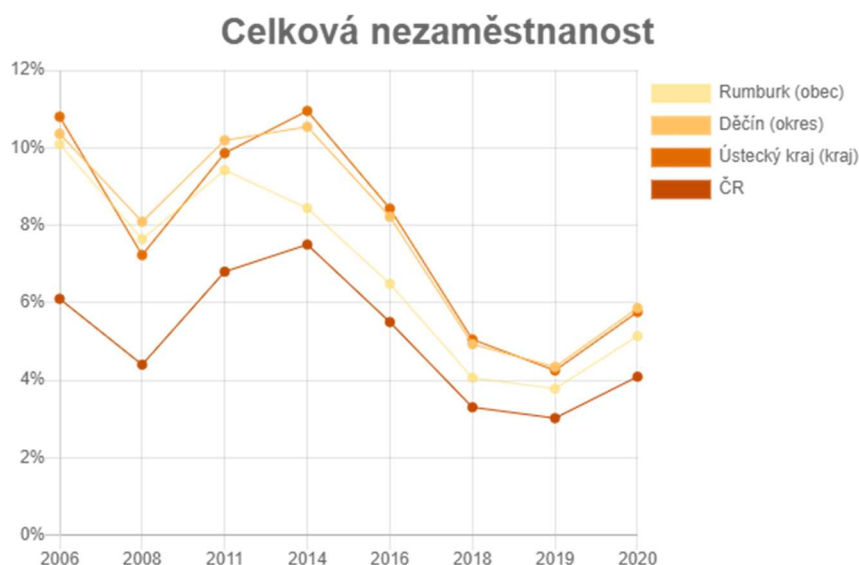
Zdroj: data MPSV

Nezaměstnanost

Důležitým faktorem sociálního vyloučení je nezaměstnanost. Počet nezaměstnaných osob ve Šluknovského výběžku patří dlouhodobě mezi nevyšší v rámci Ústeckého kraje, ale i České republiky. Dle dat ČSÚ bylo **v České republice** ke konci roku **2020** evidováno 280 197 nezaměstnaných a míra nezaměstnanosti dosáhla hodnoty **4,09 %**. Ke stejnému datu bylo **v Rumburku 365 nezaměstnaných** osob, což představuje míru nezaměstnanosti na úrovni **5,14 %**. Ve **Starých Křečanech** bylo evidováno **66 nezaměstnaných** osob a míra nezaměstnanosti zde dosáhla **8,24 %**

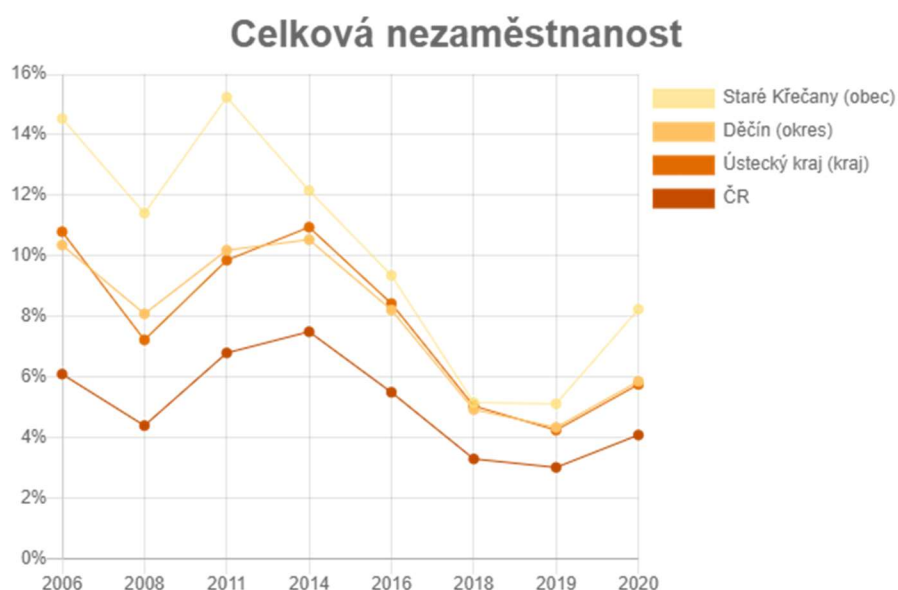
Vývoj nezaměstnanosti v Rumburku a Starých Křečanech sice kopíruje celorepublikový trend (kdy od roku 2014 míra nezaměstnanosti významným způsobem klesala v návaznosti na celkovou ekonomickou konjunkturu ČR), ale **zejména ve Starých Křečanech se míra nezaměstnanosti pohybuje dlouhodobě nad průměrem Ústeckého kraje i okresu Děčín**. V roce 2020 došlo v důsledku pandemie covid-19 ke zhoršení situace a nárůstu počtu nezaměstnaných s tím, že nárůst počtu nezaměstnaných byl strmější ve Starých Křečanech. Vedení obce Staré Křečany potvrzuje, že vysoká nezaměstnanost je zapříčiněna sociální strukturou obyvatelstva, nízkou vzdělaností a fluktuací obyvatel (Tematický akční plán, 2020). Nezaměstnanost je zde geograficky více vázána na sociálně vyloučené mikrolokality, než je tomu v případě nezaměstnaných v Rumburku. Mezi bariéry při hledání práce ve sledované cílové skupině patří malý rozdíl mezi životním minimem a výší příjmů u nabízených pozic a nutnost dojíždění za prací, která je pro Šluknovský výběžek typická (Vstupní analýza, ASZ, 2016). Údaje o vývoji nezaměstnanosti v letech 2006-2020 ve městě Rumburk a obci Staré Křečany zachycují obrázky 2 a 3.

Obrázek 4: Vývoj nezaměstnanosti v Rumburku – srovnání v rámci okresu, kraje a ČR

Zdroj: ČSÚ a OKpráce (vlastník dat – MPSV ČR); zpracování Centrum pro společenské otázky – SPOT z. s.; mapanezamestnanosti.cz, staženo dne 31. 8. 2021

Obrázek 5: Vývoj nezaměstnanosti ve Starých Křečanech – srovnání v rámci okresu, kraje a ČR

Zdroj: ČSÚ a OKpráce (vlastník dat – MPSV ČR); zpracování Centrum pro společenské otázky – SPOT z. s.; mapanezamestnanosti.cz, staženo dne 31. 8. 2021

Pro popis stavu sociálního vyloučení je vypovídající především srovnání podílu **dlouhodobě nezaměstnaných** (evidovaných déle než 12 měsíců) na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání. Při pohledu na statistiku (viz tabulka 4) je patrné, že v Rumburku se lépe daří snižovat podíl dlouhodobě nezaměstnaných – ještě v roce 2016 tvořily dlouhodobě nezaměstnané osoby 60 % celkového počtu nezaměstnaných, zatímco v roce 2020 to bylo již necelých 30 %. Ve Starých Křečanech dlouhodobě nezaměstnané osoby představují více než polovinu z celkového počtu nezaměstnaných (52 % v roce 2016, 75 % v roce 2017, 64 % v roce 2019 a 50 % v roce 2020).

Tabulka 4: Srovnání podílu dlouhodobě nezaměstnaných v letech 2016-2020

	2016	2018	2019	2020
Rumburk				
Počet nezaměstnaných do 12 měsíců (podíl v %)	298 (4,1 %)	211 (2,9 %)	213 (3,0 %)	282 (4,0 %)
Počet nezaměstnaných nad 12 měsíců (podíl v %)	179 (2,4 %)	80 (1,1 %)	56 (0,8 %)	83 (1,2 %)
Staré Křečany				
Počet nezaměstnaných do 12 měsíců (podíl v %)	51 (6,1 %)	24 (3,0 %)	25 (3,2 %)	44 (5,6 %)
Počet nezaměstnaných nad 12 měsíců (podíl v %)	27 (3,3 %)	18 (2,2 %)	16 (1,9 %)	22 (2,7 %)

Zdroj dat: ČSÚ a OKpráce (vlastník dat – MPSV); zpracování Centrum pro společenské otázky – SPOT z. s.; mapanezamestnanosti.cz, zpracování vlastní

Zadluženost

Dalším klíčovým indikátorem vypovídajícím o míře sociálního vyloučení je míra zadluženosti obyvatel. Vývoj stavu zadlužení obyvatel Rumburku a Starých Křečan v letech 2016 až 2019 (resp. ke 4. 3. 2020) shrnuje tabulka 5 s podíly osob v exekuci v jednotlivých relevantních územních celcích. Ústecký kraj patří dlouhodobě mezi nejzadluženější kraje republiky (společně s Karlovarským krajem), okres Děčín byl v roce **2019** sedmým nejzadluženějším okresem ČR. **SO ORP Rumburk** byl v témže roce **druhým nejzadluženějším správním obvodem ORP v ČR**. Zatímco na celostátní úrovni se meziročně daří snižovat celkový počet osob v exekuci, sledované lokality tento trend nenásledují – ve **Starých Křečanech** podíl osob v exekuci dlouhodobě atakuje hranici **18 %**, v **Rumburku** to bylo v roce 2019 dokonce téměř **26 %** a oproti roku 2016 se podíl zvýšil o přibližně 11 p. b. Připomeňme, že podíl za celou ČR byl v roce 2019 necelých 9 %.

Tabulka 5: Srovnání podílu osob v exekuci v relevantních územních celcích v letech 2016 a 2019

	2016	2019	změna
Rumburk	14,82	25,78	+10,96 p. b.
Staré Křečany	17,78	17,97	+0,19 p. b.
SO ORP Rumburk	17,46	21,37	+3,91 p. b.
okres Děčín	15,60	16,18	+0,58 p. b.
Ústecký kraj	16,69	16,79	+0,10 p. b.
ČR	9,31	8,61	-0,7 p. b.

Zdroj: Exekutorská komora ČR; údaje v %, zpracování vlastní

Ve městě **Rumburk** se **zvýšil průměrný počet exekucí na osobu ze 4,8 v roce 2016 na 10,7 v roce 2019** (viz tabulka 6). Z celkového počtu osob v exekuci v roce 2019 (2 394 osob) činil podíl osob s více exekucemi 79 % (1 881 osob)⁷. Hovoříme-li o meziročním srovnání vývoje let 2016 a 2019 za obci **Staré Křečany**, je průměrný počet exekucí na osobu

⁷ Zdroj: mapaexekuci.cz, cit. dne 6. 9. 2021

relativně neměnný – **4,6 v roce 2016 a 4,4 v roce 2019**. Z celkového počtu osob v exekuci v roce 2019 (189 osob) činil podíl osob s více exekucemi 70 % (133 osob)⁸.

Tabulka 6: Srovnání průměrného počtu exekucí v letech 2016 a 2019

	2016	2019	změna
Rumburk			
Počet osob v exekuci	1 376	2 394	+74 % (+1018 osob)
Celkový počet exekucí	6578	25 645	+290 % (+19067 exekucí)
Průměrný počet exekucí na osobu	4,8	10,7	+124,1 % (+5,9 exekucí/os.)
Staré Křečany			
Počet osob v exekuci	187	189	+1,1 % (+2 osoby)
Celkový počet exekucí	863	827	-4,2 % (-36 exekucí)
Průměrný počet exekucí na osobu	4,6	4,4	-5,2 (-0,2 exekucí/os.)

Zdroj: Exekutorská komora ČR, zpracování vlastní

V **osobním bankrotu** se v **Rumburku** v roce 2020 nacházelo 174 osob, což představuje **1,9 % obyvatel**. V meziročním srovnání s rokem 2018 nedošlo k výrazné změně v počtu, resp. podílu osob v osobním bankrotu. V obci **Staré Křečany** bylo za rok 2020 v osobním bankrotu 14 osob, což představuje **1,3 % obyvatel**. Oproti roku 2018 jde o snížení počtu lidí v bankrotu o 9 osob (pokles o 39 %). Vývoj poměru počtu lidí v bankrotu k počtu těch, kteří mají exekuci, je v Rumburku i Starých Křečanech podobný – zatímco v roce 2018 **procházelo oddlužením** přibližně 12 %, **v roce 2020** to bylo zhruba **7 % dlužníků**. Údaje týkající se osobních bankrotů jsou pro přehlednost uvedeny v tabulce 7. Pro porovnání s celorepublikovým průměrem, v osobním bankrotu bylo v roce 2020 v České republice 115 tisíc osob (1,3 % obyvatel) a srovnání s počtem lidí v exekuci ukázalo, že oddlužením prochází 14 % zadlužených⁹.

Tabulka 7: Srovnání podílu osob v osobním bankrotu v letech 2018 a 2020

	2018	2020	změna
Rumburk			
Počet osob v osobním bankrotu	170	174	+2,4 % (+4 osoby)
Podíl osob v bankrotu	1,86 %	1,90 %	+0,04 p. b.
Osobní bankroty vs. exekuce	11,33 %	7,27 %	-4,06 p. b.
Staré Křečany			
Počet osob v osobním bankrotu	23	14	-39,1 % (-9 osob)
Podíl osob v bankrotu	2,19 %	1,34 %	-0,86 p. b.
Osobní bankroty vs. exekuce	10,90 %	7,41 %	-3,49 p. b.

Zdroj: mapabankrotu.cz, zpracování vlastní

⁸ Zdroj: mapaexekuci.cz, cit. dne 6. 9. 2021

⁹ Zdroj: mapabankrotu.cz, cit. dne 6. 9. 2021

Kriminalita

Index kriminality Obvodního oddělení policie (OOP) Rumburk, který reflektuje počet spáchaných trestných činů přepočtený na počet obyvatel za určitý časový úsek, **v roce 2016** (kdy byla zpracována Vstupní analýza) činil **227**, spácháno zde bylo celkem 369 trestných činů. Republikový index kriminality za rok 2016 byl 208.

Za rok 2019¹⁰ se **index kriminality v rámci OOP Rumburk snížil na hodnotu 204**, spácháno bylo **333 trestných činů** (pro srovnání, celorepublikový index kriminality za rok 2019 byl 190). Dle statistik Krajského ředitelství policie (KŘP) Ústeckého kraje hodnoty indexu kriminality v Rumburku víceméně kopírují situaci za celý Ústecký kraj. Srovnání vývoje indexu kriminality a počtu trestných činů v relevantních územních celcích v letech 2016 a 2019 je zachyceno v tabulce 8.

Tabulka 8: Srovnání vývoje indexu kriminality a počtu trestných činů v letech 2016 a 2019

Období	OOP Rumburk		KŘP Ústeckého kraje		ČR	
	Index kriminality	Počet trestných činů	Index kriminality	Počet trestných činů	Index kriminality	Počet trestných činů
1–12/2016	227	369	222	18 377	208	217 927
1–12/2019	204	333	206	17 049	190	198 839

Zdroj: mapakriminality.cz (údaje jsou zaokrouhleny na celá čísla), zpracování vlastní

Z přehledu skladby kriminality vyplývá, že **největší podíl na nápadu trestné činnosti** ve sledovaném období dlouhodobě představuje **majetková trestná činnost, následovaná násilnými trestnými činy**¹¹. Kriminalita v OOP Rumburk klesá, mírně ale klesá i objasněnost trestné činnosti – za rok 2016 bylo objasněno 67 % případů, zatímco za rok 2019 63 % případů trestných činů.

Město **Rumburk** má vypracovaný **Plán prevence kriminality pro období 2020-2024**, který navazuje na předchozí plán pro roky 2016-2019. Obec **Staré Křečany** má **pro období 2020-2022** zpracovaný **Tematický akční plán pro oblast Bezpečnost**. Mezi nástroje prevence patří mimo jiné asistenti prevence kriminality (působí v Rumburku i ve Starých Křečanech od roku 2013), město disponuje i celou řadou obecně závazných vyhlášek (např. Vyhláškou Města Rumburk o provozování výherních zařízení, Obecně závaznou vyhláškou Města Rumburk o zákazu konzumace alkoholických nápojů na veřejném prostranství, Obecně závazná vyhláška č. 2/2013 o zákazu podomního a pochůzkového prodeje). Dalším nástrojem prevence je i komplexní program primární prevence na ZŠ ve městě či komponované přednášky pro žáky ZŠ (například o drogách či trestním právu) produkované probační a mediační službou. **Největším rizikem** v oblasti bezpečnosti a prevence kriminality je **užívání drog**. Nejen pro sledované lokality, ale celé Šluknovsko je charakteristický vysoký počet uživatelů návykových látek (alkoholu, z drog především pervitinu a marihuany).

„Podle analýzy kriminality v teritoriu obvodního oddělení Rumburk, se značná část obyvatel závislých na návykových látkách přesunula z Rumburku do okolních obcí, zejména do Starých Křečan a Jiříkova. K tomuto přesunu začalo docházet již v letech 2011-2012, především v důsledku posílení hlídkové

¹⁰ Vzhledem k tomu, že index kriminality není pro rok 2020 k dispozici za srovnatelný časový úsek, tj. leden-prosinec, je zde pro srovnání použit rok 2019.

¹¹ Zdroj: mapakriminality.cz, cit. dne 8.9. 2021

služby městské policie a PČR Rumburk (v souvislosti s nepokoji v Rumburku). Tento trend fluktuace mírně klesl, avšak většina nově přistěhovaných již (ve Starých Křečanech – pozn. zpracovatele) zůstala. Podle údajů ze šetření pocitu bezpečí v obci, lidé vnímají, že od té doby vzrostla v obci drobná, často neoznamovaná kriminalita a vandalismus, které vedou ke zhoršování sousedských vztahů mezi majoritou a Romy. Přítomnost a migrace distributorů a uživatelů drog znamená pro obec zásadní problém.“ (Tematický akční plán pro oblast Bezpečnost v obci Staré Křečany, 2020, str. 7).

3.4 Spolupráce města Rumburk a obce Staré Křečany s ASZ

ASZ působila v rámci celého regionu Šluknovska již v letech 2008 až 2012. S Městem Rumburk a obcí Staré Křečany byla **spolupráce navázána v roce 2013**, ale po dohodě obou stran byla ukončena bez reálného výsledku. Opětovná spolupráce byla **obnovena v roce 2016**, kdy město Rumburk na základě jednání s ředitelem ASZ vyslovilo žádost o vzdálenou dílčí podporu pro řešení dvou prioritních oblastí: systému prostupného bydlení a nastavení sítě sociálních služeb pro obyvatele SVL v rámci města. Vzdálená dílčí podpora byla dojednána od března 2016 do konce roku 2016, fakticky, vzhledem k vyhlášení termínu podání přihlášek do 5. vlny KPSVL, trvala podpora do poloviny měsíce května 2016 (vstupem do KPSVL se typ podpory změnil na komplexní intenzivní). Během tohoto období proběhla čtyři setkání pracovních skupin (tématika bydlení a sociální služby). Výstupy vzniklé na základě setkání pracovních skupin pak byly použity i jako vstupní údaje pro potřeby přihlášky do KPSVL. Město Rumburk do KPSVL vstupovalo s obcí Staré Křečany v rámci svazku obcí. **Memorandum o spolupráci bylo uzavřeno v červnu 2016.** ASZ V období srpen-prosinec ASZ realizovala šetření, jehož výstupem byla **Vstupní analýza**, sloužící jako základní informační materiál pro efektivní spolupráci ASZ s městem Rumburk, obcí Staré Křečany a dalších aktérů sdružených v lokálním partnerství (LP) a zároveň teoretickým podkladem pro tvorbu Strategického plánu sociálního začleňování. Do **procesu strategického plánování** byli v souladu s metodikou KPSVL zapojeni zástupci místní, regionální i státní správy, příspěvkových organizací, nestátních organizací, zástupci z řad veřejnosti a osob s dobrou znalostí sociálně vyloučených lokalit. Zapojení sekundární cílové skupiny bylo zajištěno možnou účastí na pracovních skupinách a zprostředkováním identifikovaných potřeb prostřednictvím terénních pracovníků odboru sociálních věcí a neziskových organizací. Účastníci pracovních skupin se podíleli na tvorbě návrhu priorit, obecných a specifických cílů strategického plánu. V rámci LP Rumburk a Staré Křečany byly vytvořeny **pracovní skupiny** (prvních 6 skupin je tematických a věnují se jednotlivým předmětným oblastem, poslední skupina je koordinační):

- Bydlení
- Dluhy
- Zaměstnanost
- Bezpečnost
- Zdraví a rodina
- Vzdělávání (vlastní Místní plán inkluze)
- Projekty a implementace (koordinační skupina)

Návrhy cílů a opatření vycházející z informací ze vstupní analýzy i pracovních skupin s místními aktéry jsou obsaženy v základním strategickém dokumentu nastavujícím klíčové cíle a definujícím prioritní témata v oblasti sociálního začleňování, tzv. Strategickém plánu sociálního začleňování, na který se soustředí tato evaluace. **SPSZ byl zastupitelstvem města Rumburk a obce Staré Křečany schválen v říjnu 2017.** Místní plán inkluze (MPI),

který vznikl na podkladě participativního strategického plánování v rámci setkání pracovní skupiny Vzdělávání, byl schválen v červnu (zastupitelstvem obce Staré Křečany), resp. červenci 2018 (zastupitelstvem města Rumburk) a je evaluován samostatně.

4 Zadání a cíle evaluace a metodologie

Pro zhodnocení výsledků spolupráce obcí s ASZ byla zvolena dopadová evaluace založená na zjišťování dopadů uskutečněných intervencí. Dopady vznikají přímým i nepřímým působením výstupů realizovaných opatření. Existence dopadů je zkoumána pomocí evaluačních ukazatelů. Evaluační ukazatele jsou měřitelné indikátory, jejichž pomocí je zjišťováno, jaká změna (dopad) byla způsobena prostřednictvím realizovaných opatření. Evaluační ukazatele mohou být kvantitativní i kvalitativní povahy a jsou vytvářeny na základě expertních znalostí ASZ o jednotlivých tematických oblastech. Pro formulování evaluačních ukazatelů byla využita logika teorie změny (Štolfová, Konečný, 2018). Východiskem teorie změny je strategický plán sociálního začleňování evaluované obce, který je analyzován logikou zachycenou níže ve schématu 1. Každé opatření nemusí, a obvykle nemá, svůj unikátní dopad. Často má více opatření jeden společný dopad.

Schéma 1: Postup při stanovování dopadů intervencí

V úvodní fázi evaluace lokality je vytvářen evaluační design, do něhož jsou zaneseny strategické a obecné cíle ze SPSZ, opatření, kterými jsou dosahovány, jejich výstupy a očekávané dopady spolu s evaluačními ukazateli. Realizované a nerealizované výstupy jsou zjišťovány za pomoci lokálního konzultanta či místních aktérů a dopady jsou definovány s ohledem na specifický kontext lokální situace. V případě některých intervencí – typicky u posilování kapacit sociálních služeb – zůstáváme při formulování dopadů spíše na úrovni výstupů, neboť zjišťování dopadů by vyžadovalo využití výrazně robustnějších výzkumných metod, než umožňuje evaluační proces v ASZ.

Při evaluaci ve městě Rumburk a Staré Křečany, která probíhala od července 2021 do ledna 2022, byly využity následující **výzkumné metody a techniky**:

- **Desk research**
- **Polo-strukturované online rozhovory** s místními institucionálními aktéry
  - Počet respondentů: 6
  - Zástupci města Rumburk a obce Staré Křečany
- **Analýza dat:**
  - z veřejně přístupných zdrojů (*mapa nezaměstnanosti, mapa exekucí, mapa kriminality, data MPSV, ČSÚ aj.*) a poskytnutých místními aktéry

Z důvodu anonymizace většinou uvádíme u citací jen obecné označení čísla respondenta („respondent 1-6“). V průběhu zpracování dat tedy došlo k odstranění přímých identifikátorů, nebo byla data rovnou agregována.

4.1 Evaluační otázky a evaluační kritéria

Jak již bylo uvedeno výše, účelem evaluace je posoudit míru naplnění cílů specifikovaných v SPSZ 2017–2020 a také dopady implementovaných opatření na cílovou skupinu. Posouzení dopadů není možné bez detailní analýzy jednotlivých opatření, resp. projektů, vždy s ohledem na jejich adresnost, relevanci a konzistenci vůči potřebám cílové skupiny, s ohledem na koordinaci s ostatními aktéry, a také s ohledem na podporu synergií relevantních pro podporu osob ohrožených sociálním vyloučením. Evaluace zároveň přihlíží na prosazení změny v oblasti sociálních (integračních) politik v lokalitě, včetně zhodnocení činnosti lokálního partnerství a podpory obdržené od ASZ.

Klíčové otázky, které navigují evaluaci, jsou strukturovány takto:

Dopady, resp. konsekvence přijatých opatření

- Vytvořila či přispěla opatření k dosažení dopadů v krátkodobém, střednědobém a případně dlouhodobém horizontu?
- Které partikulární aspekty opatření přispěly k prosazení změn (pozitivních i negativních) v životě osob ohrožených sociálním vyloučením?
- Komu dopady opatření pomohly, jakým způsobem a za jakých okolností?
- Lze realizovaným opatřením připsat dosažené změny?

Adresnost a relevance

- Adresují opatření skutečné potřeby cílové populace osob?
- Byla opatření vhodně nastavena pro to, aby adresovala potřeby osob nejvíce ohrožených sociálním vyloučením?

Konzistence

- Je rozsah opatření z pohledu kapacit služeb konzistentní s potřebami osob ohrožených sociálním vyloučením v dané lokalitě?

Koordinace

- Změnila se koordinace mezi aktéry implementujícími jednotlivá opatření v dané lokalitě?

Udržitelnost

- Jaké jsou hlavní faktory (interní i externí), které pozitivně či negativně ovlivní udržitelnost opatření?

Klíčové otázky, které navigují evaluaci v oblasti hodnocení **LP a podpory obdržené od ASZ**, jsou následující:

- Jaké bylo očekávání klíčových aktérů od lokálního partnerství?
- Jak klíčoví aktéři hodnotí proces přípravy SPSZ?
- Jak klíčoví aktéři hodnotí podporu poskytovanou ASZ? Jak spolupracují?
- Jaké hlavní úsilí nyní vyvíjí obec v oblasti přístupu k sociální problematice a sociálnímu vyloučení?
- Jak klíčoví aktéři hodnotí celkovou užitečnost SPSZ?
- Podařilo se zachytit všechny relevantní aktéry a zahrnout je do spolupráce?
- Měla jejich spolupráce efekt ve smyslu nových projektů nebo zvýšení kapacity již existujících?
- Je spolupráce udržitelná do budoucna?

Analytická část (kap. 6 – Hlavní zjištění) je členěna dle jednotlivých evaluačních kritérií, kde v jednotlivých podkapitolách evaluace usiluje o zodpovězení otázek uvedených výše.

4.2 Limity evaluace

Evaluace dopadů spolupráce ASZ a obcí se sociálně vyloučenými lokalitami naráží na několik zásadních limitů. Některé z nich jsou obecnými metodologickými problémy evaluace sociálních jevů, jiné se týkají specifík práce ASZ.

Specifickými omezeními vyplývajícími z povahy ASZ jako organizace a její činnosti, která byla zmíněna již v předchozí kapitole, je zejména rozpor mezi tím, že **primární cílovou skupinou ASZ je obec a místní institucionální aktéři**, avšak zvolená evaluační metoda šetří dopady intervencí na sociálně vyloučené osoby, které jsou pro ASZ sekundární, tedy nikoliv bezprostřední, cílovou skupinou. Již z tohoto východiska vyplývá, že činnost ASZ může mít pouze **zprostředkovaný vliv na vznik dopadů** v sociálně vyloučených lokalitách. Zásadní roli v jejich uskutečnění má aktivita místních aktérů, kterou může ASZ podpořit, nemůže ji však zastoupit.

Problémem pro aplikaci dopadové evaluace je rovněž skutečnost, že strategické plány sociálního začleňování mnohdy nejsou vytvořeny ve vhodné logické struktuře, která by implikovala očekávané dopady. S tím souvisí také **absence průběžného monitoringu výstupů a sběru potřebných dat** a informací pro hodnocení změn stavu sociálního vyloučení či postupu průběhu sociální integrace.

Zároveň musíme vzít úvahu také komplexní povahu sociálního problému, jímž je sociální vyloučení. Do jeho vývoje, stejně jako obecně do vývoje společnosti, silně **intervenuje velké množství vnějších faktorů**, které ASZ, ale ani obce a jejich obyvatelé nemohou nijak ovlivnit. K vnějším intervenujícím faktorům můžeme přiřadit i **systémové nastavení** jednotlivých politik státu, které determinuje možnosti řešení různých aspektů sociálního vyloučení. Další důležitou skutečností, kterou musíme mít na mysli při hodnocení spolupráce obcí s ASZ, je to, že integrační procesy jsou dlouhodobé povahy a jejich výsledky se projevují až po delší době, od intervencí tedy nelze očekávat okamžitý dopad a změny v sociálně vyloučených lokalitách.

Jiný limit prováděné evaluace představuje **nedostatek dostupných relevantních dat** takřka ve všech oblastech intervencí, a to především dat vztažených k malým územním jednotkám a k identifikovaným sociálně vyloučeným lokalitám. Data, která jsou poskytována místními aktéry, pak mívají různou strukturu, obsah i validitu. Navíc je obvykle nelze ověřit z jiných zdrojů.

S ohledem na uvedená obecná i specifická metodologická omezení je při evaluaci kladen důraz na **kvalitativní zkoumání**, které umožní podat hlubší kontextuální hodnocení dopadů intervencí a vytvořit co nejvěrnější obraz stavu lokality.

4.3 Tematické zúžení evaluace SPSZ

Po provedení několika pilotních evaluací se ukázalo, že komplexní evaluace, tj. evaluace dopadů všech realizovaných cílů a opatření SPSZ, je kapacitně náročná a tato náročnost s velikostí města obvykle stoupá. Zároveň opatření v některých tematických oblastech mají menší rozsah a záběr a jejich vliv na celkovou situaci v dané oblasti je menší a zároveň předvídatelný i bez podrobné evaluace. Proto evaluační tým po diskuzi s řídicím orgánem projektu OPZ přistoupil k tematickému zúžení každé evaluace. **Evaluační zprávy jsou proto zaměřeny na zhodnocení jedné vybrané oblasti definované v SPSZ** na základě tematických oblastí řešených Agenturou pro sociální začleňování. Při výběru této oblasti je přihlédnuto ke specifikům evaluované lokality – rozsah opatření tematické oblasti v dané

lokalitě a rozsah naplněných opatření, další plánované zaměření obce v oblasti sociálního začleňování – i k zajištění pestrosti evaluovaných témat napříč lokalitami. Na základě těchto měřítek byla **pro město Rumburk a obec Staré Křečany vybrána pro evaluaci oblast bydlení**, která se – v rámci realizovaných opatření – průřezově dotýká i **oblastí dluhů a okrajově zdraví** (vzhledem k realizovaným projektům, které zasahují do těchto tří oblastí).

5 Evaluované priority a cíle SPSZ

Kapitola je věnovaná přehledu plnění cílů SPSZ 2017–2020. Předkládáme přehled sledovaných oblastí dle tematického zúžení. V tabulkách 9-11 je uvedeno, jak jsou dané cíle SPSZ v oblasti bydlení, dluhů a zdraví plněny/splněny a jaké byly/jsou relevantní okolnosti plnění.

Tabulka 9: Priority a cíle evaluované na základě tematického zúžení – oblast BYDLENÍ

Priorita	Dostatečná nabídka vhodného bydlení pro různé typy životních situací cílové skupiny
B1 Obecný cíl	Do roku 2020 u 70 osob z řad cílové skupiny přispět ke snížení obav ze změny bydlení a k získání odpovídajících kompetencí
B1.1 Specifický cíl (opatření)	Bude vytvořena pozice komunitního pracovníka , který bude motivovat CS k začlenění do okolí, propojovat starousedlíky, nové sousedy a mezi nimi bude fungovat jako prostředník. Bude přispívat ke zmírnění napětí v lokalitě
B1.2 Specifický cíl (opatření)	Bude vytvořena pozice mentora , který bude pracovat s CS za účelem prevence ztráty bydlení
B1.3 Specifický cíl (opatření)	Bude posílena terénní sociální práce . Bude zajištěn přehled o lokalitě a bude zachována kontinuita v práci s CS. Bude zajištěno doprovázení klientů při jednáních s institucemi
B1.4 Specifický cíl (opatření)	Bude zajištěna asistence před odchodem z různých typů institucionálních zařízení u potřebných klientů, včetně zajištění následné práce s klientem, kterou bude vykonávat terénní pracovník
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
ano	Garantem za LP je město Rumburk. Specifické cíle (opatření) B1.1 a B1.2 jsou řešeny v rámci realizace klíčových aktivit projektu <i>Cesta k lepšímu bydlení</i> (OPZ, CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_052/0009761, příjemce město Rumburk, realizace 1. 1. 2019 – 31. 12. 2021). Projektem je podpořena CS obyvatel žijících v sociálně vyloučených mikrolokalitách města Rumburk. Stěžejními pracovníky projektu v oblasti bydlení jsou: pracovník prevence ztráty bydlení, mentor pro bydlení a koordinátor pro bydlení. Spolupráce s CS byla zahájena v průběhu února/března 2019, probíhá primárně terénní formou (v období vyhlášeného nouzového stavu elektronickou/telefonickou formou). I přes obtížně ovlivnitelnou motivovanost podpořených osob (dle zkušeností realizátora) existují příklady dobré praxe, kdy 6 osob/rodin z CS získalo bydlení v rámci bytového fondu Města Rumburk a pokračuje s nimi spolupráce. Projekt byl v době evaluačního šetření stále v realizaci. Specifický cíl (opatření) B1.3 je řešen Oddělením terénní a sociální práce MěÚ Rumburk, opatření naplňují terénní pracovníci. Jedná se o posílení,

	resp. udržení stávajících pracovních sil. Činnost je každoročně podpořena z dotačního programu <i>Podpora terénní práce</i> (pod Úřadem vlády). Výše dotace pro město Rumburk pro roky 2017-2019 byla 400 tis. Kč/ročně, pro rok 2020 to bylo 576 tis. Kč a pro rok 2021 byla přidělená dotace ve výši 600 tis. Kč. Specifický cíl (opatření) B1.4 je rovněž řešen v rámci Oddělení terénní a sociální práce MěÚ Rumburk. Činnost v rámci opatření funguje kontinuálně, CS jsou osoby přicházející z různých typů institucionálních zařízení: 1. klienti opouštějící pobytové sociální služby, psychiatrická a jiná zdravotnická zařízení (spolupráce se sociálním pracovníkem) 2. osoby vracející se z výkonu trestu odnětí svobody (VTOS) – už při nástupu do VTOS probíhá spolupráce se sociálním kurátorem, pokračuje během/po výkonu trestu 3. děti z Ústavních zařízení. Dle údajů za rok 2020 byla na území města Rumburk zahájena spolupráce u osob v tomto počtu: 18 osob z VTOS; 2 osoby z Ústavních zařízení; cca 15 osob z psychiatrických a jiných zdravotních zařízení (nemocnice a LDN).
<i>B2 Obecný cíl</i>	<i>Do roku 2020 přispět ke zvyšování důvěry pronajímatelů vůči cílové skupině osob přicházejících ze sociálně vyloučeného prostředí a osob ohrožených sociálním vyloučením</i>
<i>B2.1 Specifický cíl (opatření)</i>	<i>Prostřednictvím činnosti mentora pro cílovou skupinu a komunitního pracovníka se uskuteční 6 individuálních nebo skupinových jednání s významnými pronajímateli bytového fondu.</i>
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
ano	Garantem za LP je město Rumburk. Cíl je průběžně plněn od roku 2019 v rámci projektu <i>Cesta k lepšímu bydlení</i> (viz obecný cíl B1). Spolupráce se soukromými pronajímateli v Rumburku a okolí byla postupně navazována během tvorby <i>Koncepce prostupného bydlení města Rumburk</i> (jedna z klíčových aktivit projektu) a především ve formě aktivní spolupráce při pomoci obstarávání bydlení pro CS projektu.

<i>B3 Obecný cíl</i>	<i>Do roku 2020 bude mít město Rumburk zajištěnou dostatečnou kapacitu obecního bytového fondu</i>
<i>B3.1 Specifický cíl (opatření)</i>	<i>Rozšíření stávajícího bytového fondu města (ale i poskytnutí bytů ze strany soukromých pronajímatelů) takovým způsobem, aby byly pokryty všechny potřebné stupně bydlení</i>
<i>B3.2 Specifický cíl (opatření)</i>	<i>Mentorem pro bydlení bude vytvořena koncepce prostupného bydlení, jejíž součástí bude i revize podmínek přidělování obecních bytů</i>
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
částečně	Garantem za LP je město Rumburk. Specifický cíl (opatření) B3.1: Problematická situace okolo Lužické nemocnice¹² neumožňovala zaměření se rozšíření stávajícího bytového fondu. Město se tedy zaměřilo na obnovu bytového fondu – městské byty,

¹² Lužická nemocnice se roky potýkala s finančními problémy, město Rumburk (jako její vlastník), do ní každoročně posílal desítky milionů korun na pokrytí její ztráty – v roce 2019 ztráta vystoupala na více než 50 mil. Kč, zastupitelé ji odmítli uhradit a nemocnice skončila v insolventci. V roce 2021 nemocnici převzala společnost Krajská zdravotní.

	které se průběžně uvolňují, se pokaždé rekonstruují pro nové nájemce. Město sice mělo schválenou dotaci na vybudování sociálních bytů v ulici Jiříkovská (oprava bývalého internátu), ale kvůli vysoké spoluúčasti Města (podíl dotace byl 43 %) projekt nebude realizován. Specifický cíl (opatření) B3.2: Dokument <i>Koncepce prostupného bydlení</i> města Rumburk vznikl v rámci projektu OPZ <i>Cesta k lepšímu bydlení</i> (viz obecný cíl B1) a schválen byl usnesením Rady města Rumburk ze dne 5. 6. 2019. Na tvorbě dokumentu se podíleli členové pracovní skupiny Bydlení, mezi něž patřili zástupci Města Rumburk (odbor majetkový a odbor sociálních věcí a zdravotnictví), členové realizačního týmu projektu OPZ a zástupci subjektů provozujících sociální služby v Rumburku či okolí. Součástí tvorby koncepce byla i revize <i>Zásad uzavírání nájmu bytu ve vlastnictví města Rumburk</i> a <i>Zásad pro přidělování vyčleněných bytů v Luční ulici, č. p. 2083/27, Rumburk</i>. Během tvorby koncepce byla postupně navazována i spolupráce se soukromými pronajímateli v Rumburku a okolí především ve formě aktivní spolupráce při pomoci obstarávání bydlení pro klienty realizovaného projektu OPZ. Součástí opatření je i pilotáž nového nastavení pravidel pro přidělování obecních bytů. Město Rumburk se v rámci projektu zavázalo vyčlenit 5 městských bytů pro naplnění výstupu klíčové aktivity (výstupem bylo přidělení městského bytu celkem 5 osobám/rodinám). Ve skutečnosti se toto podařilo u 6 osob/rodin.
<i>B4 Obecný cíl</i>	<i>Do roku 2020 přispět u 60 osob z řad cílové skupiny v obci Staré Křečany ke zvyšování kompetencí spojených s bydlením, prevencí ztráty bydlení a předcházení nenadálých krizových situací</i>
<i>B4.1 Specifický cíl (opatření)</i>	<i>Bude zajištěna prevence ztráty bydlení prostřednictvím dvou pracovníků v obci Staré Křečany.</i>
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
ano	Garantem za LP je obec Staré Křečany. Cíl je plněn v rámci realizace klíčových aktivit projektu <i>Lepší život pro občany Starých Křečan</i> (OPZ, CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_052/0009771, příjemce obec Staré Křečany, realizace 1. 8. 2018 - 30. 7. 2021). Opatření usilují o zlepšení přístupu k bydlení osob žijících převážně v mikrolokalitách obce Staré Křečany – prostřednictvím 2 pracovníků prevence ztráty bydlení, které pracují přímo v terénu, dostávají osoby z CS podporu při řešení tíživých životních situací v oblasti bydlení a v oblasti zadluženosti. Při realizaci bylo osloveno 145 osob a aktivně se zapojilo 134 osob – spolupráce probíhá s 66 ženami a 68 muži. Někteří však využili možnosti pouhého poradenství a jejich podpora je v rozsahu do 15 hodin.

Tabulka 10: Priority a cíle evaluované na základě tematického zúžení – oblast DLUHY

Priorita	Snížení počtu zadlužených osob
<i>D1 Obecný cíl</i>	<i>Do roku 2020 zajistit důslednou kontrolu podomního prodeje na území města</i>
<i>D1.1 Specifický cíl (opatření)</i>	<i>Bude zajištěn monitoring výskytu podomního prodeje a informování občanů o existenci zákazu prostřednictvím asistentů prevence kriminality (APK) a jejich spolupráce s MP</i>
Splnění/nesplnění	Odůvodnění

ano	Město Rumburk i obec Staré Křečany mají vydaná Nařízení¹³ o zákazu pochůzkového a podomního prodeje. Obě obce přistoupily k zákazu podomního a pochůzkového prodeje z důvodu ochrany občanů města před nekalými praktikami prodejců a z důvodu prevence kriminální činnosti na území obcí i z důvodu stížností a podnětů z řad občanů. Podrobnější informace o monitoringu výskytu podomního prodeje pro účely evaluace nebyly zjištěny. V Rumburku i Starých Křečanech působí asistenti prevence kriminality. V Rumburku projekt APK funguje již od roku 2013, financování je primárně dotováno za spoluúčasti Města Rumburk z Programu prevence kriminality na místní úrovni z Ministerstva vnitra (MV) ČR. Působí zde 4 APK. Obdobně ve Starých Křečanech APK fungují od roku 2014, financování je od roku 2018 do roku 2022 zajištěno navazujícími projekty OPZ <i>Bezpečné Staré Křečany</i> (CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_052/0016931) a <i>Komplexní řešení problematiky bezpečnosti a sociálně patologických jevů ve Starých Křečanech</i> (CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_052/0016931). Činnost zde zajišťují 2 APK.
D2 Obecný cíl	<i>Do roku 2020 navýšit počet preventivních přednášek zaměřených na rozvoj finanční gramotnosti ve školách</i>
D2.1 Specifický cíl (opatření)	<i>Zvýšením četnosti přednášek na školách ale i mimoškolních zařízeních se zvýší finanční gramotnost CS a tímto se docílí zodpovědného chování</i>
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
ano	Garantem za LP je město Rumburk. Ve městě efektivně funguje tzv. Komplexní preventivní program zaměřený na různé oblasti primární prevence rizikového chování (kriminalita, kyberšikana, záškoláctví aj.). Součástí programu pro 1. ročníky SŠ a SOŠ v Rumburku je finanční gramotnost, lektorem je zástupce Oblastní charity Rumburk, program je pro tyto školy zdarma. V případě zájmu lektora oslovuje přímo školní preventista, případně výchovný poradce školy.
D3.1 Obecný cíl	<i>Do roku 2020 bude zajištěna pravidelná prezentace možnosti dluhového poradenství</i>
D3.2 Obecný cíl	<i>Do roku 2020 přispět u cílové skupiny k reálnému nastavení domácího rozpočtu</i>
D3 Specifický cíl (opatření)	<i>Bude realizována celoplošná kampaň, která bude informovat obyvatele Rumburku a Starých Křečan o možnosti oddlužení a dluhového poradenství, bude zvýšena motivace lidí problém se svými dluhy aktivně řešit</i>
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
ano	Garantem za LP je město Rumburk. V Rumburku je cíl plněn prostřednictvím projektu <i>Cesta k lepšímu bydlení</i>, konkrétně realizací protidluhové kampaně. Vytvořeny byly letáčky, které byly distribuovány jak v Rumburku, tak Starých Křečanech. V roce 2019 a 2021 (v roce 2020 byla akce odložena kvůli protipandemickým opatřením) byly uspořádány dvě besedy na téma finanční a dluhové gramotnosti, vždy navazující na Dny otevřených dveří na Městském úřadě Rumburk. Aktivity související s protidluhovou kampaní zajišťuje Koordinátor protidluhové kampaně, součinnost vyvíjí s dalšími klíčovými osobami projektového týmu, především pracovníkem prevence ztráty bydlení.

¹³ Nařízení města Rumburk č. 1/2020 a Nařízení obce Staré Křečany č. 1/2016

	Nikoliv v přímé v souvislosti s protidluhovou kampaní MěÚ Rumburk, ale v rámci vlastního projektu <i>Lepší život pro občany Starých Křečan</i> je i ve Starých Křečanech cíl plněn prostřednictvím působení dluhového poradce , který v obci poskytuje dluhové poradenství a rovněž úzce spolupracuje s pracovníky prevence ztráty bydlení.

Tabulka 11: Priority a cíle evaluované na základě tematického zúžení – oblast ZDRAVÍ

Priorita	Zvýšení kvality zdraví v SVL
Z1 Obecný cíl	<i>Do roku 2020 přispět ke zvýšení kvality fyzických podmínek v oblasti bydlení</i>
Z1.1 Specifický cíl (opatření)	<i>Zajištění kvalitního a zdravotně nezávadného bydlení pro obyvatele SVL v obecním bytovém fondu či u dostupných soukromých pronajímatelů prostřednictvím opatření uvedených v B1</i>
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
částečně	Město Rumburk pokaždé, kdy se uvolní byt v jeho vlastnictví, tak jej rekonstruuje a po rekonstrukci nabízí dál (např. formou inzerce).
Z2 Obecný cíl	<i>Do roku 2020 přispět ke zvýšení povědomí cílové skupiny o důležitosti zdravotní péče</i>
Z2.1 Specifický cíl (opatření)	<i>Na základě monitorovaných zdravotních potřeb obyvatel SVL budou terénní pracovníci města doporučovat cílové skupině služby terénního zdravotního pracovníka</i>
Z2.2 Specifický cíl (opatření)	<i>Cílová skupina bude prostřednictvím terénního zdravotního pracovníka edukována a informována takovým způsobem, aby se dosáhlo zlepšení jejího povědomí o důležitosti zdravotní péče.</i>
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
částečně	Garantem za LP je město Rumburk. Specifický cíl (opatření) Z2.1 Na základě monitorovaných zdravotních potřeb obyvatel SVL terénní pracovníci Oddělení sociální a terénní práce MěÚ Rumburk spolupracovali s terénním zdravotním pracovníkem a doporučovali mu osoby z cílové skupiny, tj. obyvatelé ze SVL. Specifický cíl (opatření) Z2.2 je plněno v rámci realizace klíčové aktivity projektu Cesta k lepšímu bydlení (viz obecný cíl B1). Stěžejní pracovníkem projektu v oblasti zdraví je terénní zdravotní pracovník (svou činnost začal realizovat v průběhu ledna a února 2019 a vzhledem k ukončení jeho pracovního poměru byl od října 2019 přijat na tuto pozici nový pracovník). Cílem aktivit je podpora 30 osob z CS při zvyšování kvality zdraví - např. zajištění pomoci při registraci u obvodního lékaře, či motivace k návštěvě a pomoc při zajištění dostupného odborného specialisty, jednání s pronajímateli v případě potřeby zlepšení podmínek bydlení (plísňe, štenice, vši apod.). Klienti jsou prostřednictvím pracovníka edukováni a informováni takovým způsobem, aby se dosáhlo zlepšení jejího povědomí o důležitosti zdravotní péče, nicméně je zcela na podpořené osobě, zda využije ve svůj prospěch poskytnuté informace.

Cíle SPSZ v oblastech bydlení, dluhy, zdraví jsou v rámci KPSVL naplňovány zejména skrze dva projekty OPZ:

- **Cesta k lepšímu bydlení** (registrační číslo CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_052/0009761), příjemce a realizátor město Rumburk, realizace 1. 1. 2019 – 31. 12. 2021, celkový rozpočet 6 496 325 Kč;
- **Lepší život pro občany Starých Křečan** (registrační číslo CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_052/0009771), příjemce a realizátor obec Staré Křečany, realizace 1. 8. 2018 - 30. 7. 2021, rozpočet 5 381 325 Kč.

Pro úplnost doplňujeme, že v oblasti bezpečnost (která není předmětem evaluace, viz tematické zúžení) jsou ve Starých Křečanech cíle naplňovány prostřednictvím dalších dvou projektů OPZ:

- **Bezpečné Staré Křečany** (registrační číslo CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_052/0016931), příjemce a realizátor obec Staré Křečany, realizace 1. 7. 2018 - 30. 6. 2021, rozpočet 4 233 300 Kč;
- navazující projekt **Komplexní řešení problematiky bezpečnosti a sociálně patologických jevů ve Starých Křečanech** (registrační číslo CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_052/0016931), příjemce a realizátor obec Staré Křečany, realizace 1. 9. 2020 – 30. 6. 2022, rozpočet 5 302 756 Kč.

6 Hlavní zjištění

6.1 Dopady evaluovaných opatření podle SPSZ a jejich zhodnocení

V SPSZ 2017-2020 nejsou jednoznačně definovány očekávané dopady nastavených opatření, proto bylo při jejich stanovení vycházeno z analytické části SPSZ. Vzhledem ke skutečnosti, že v rámci KPSVL byly (resp. stále ještě jsou) realizovány **2 projekty** z OPZ zaměřené na **oblast bydlení a dluhů**, s přesahem do **oblasti zdraví**, byly definovány následující evaluované dopady:

- Dopad 1: Zajištění důstojného (a zdravotně nezávadného) bydlení pro rodiny ze SVL
- Dopad 2: Fungující systém prevence ztráty bydlení
- Dopad 3: Snížení míry zadlužování obyvatel, změna kompetencí obyvatel pro řešení zadluženosti

Dopady 1 a 2 se týká bydlení s překryvem do oblasti zdraví, dopad 3 se týká zadluženosti. Přehledné propojení cílů definovaných v SPSZ, realizovaných opatření a definovaných dopadů je ilustrováno ve schématech 2-4.

Schéma 2: Evaluované cíle, opatření a dopady v oblasti BYDLENÍ – priorita Dostatečná nabídka vhodného bydlení pro různé typy životních situací CS

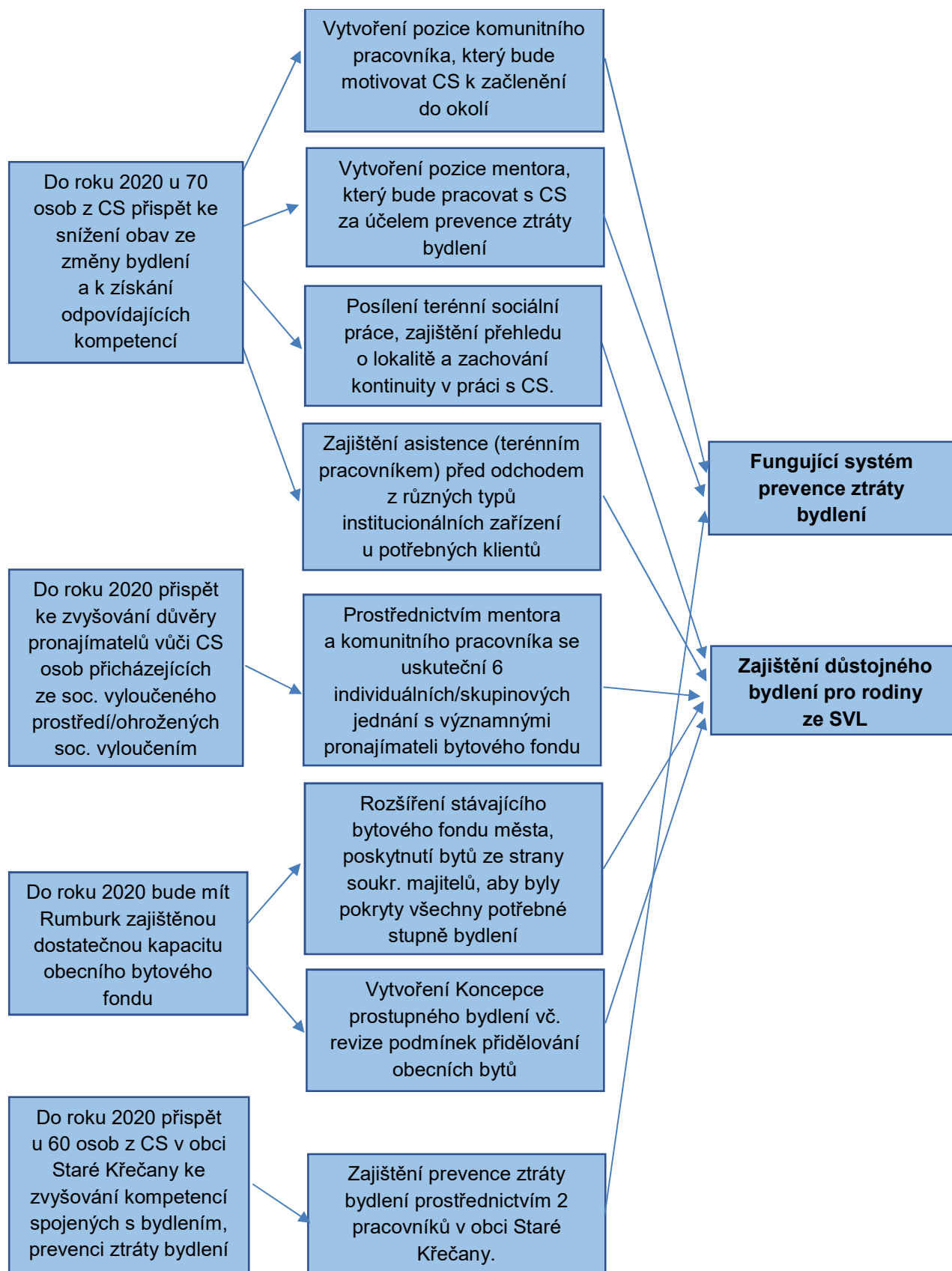

Schéma 3: Vybrané evaluované cíle (ve vztahu k bydlení), opatření a dopady v oblasti ZDRAVÍ – priorita Zvýšení kvality zdraví v SVL

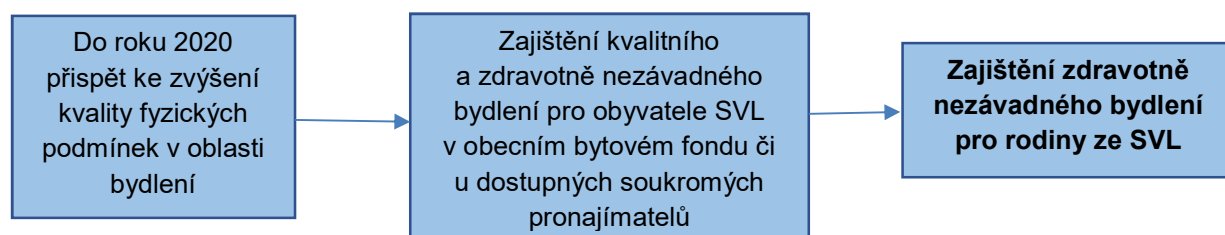
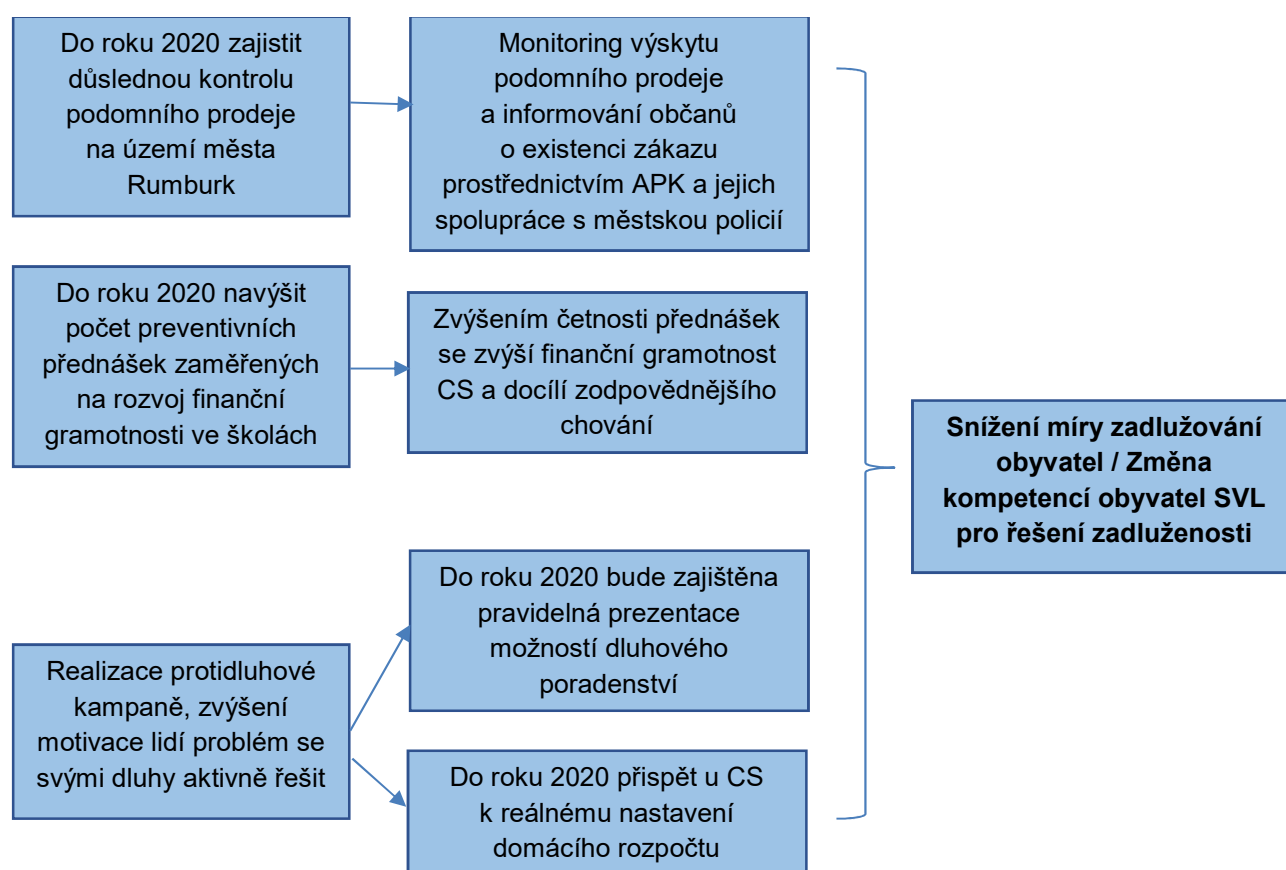

Schéma 4: Evaluované cíle, opatření a dopady v oblasti DLUHY – priorita Snížení počtu zadlužených osob

6.1.1 Dopad 1: Zajištění důstojného (a zdravotně nezávadného) bydlení pro rodiny ze SVL

Nejprve je zapotřebí zmínit, že zásadním limitem při měření dopadů je absence šetření na úrovni osob žijících v SVL, resp. ohrožených sociálním vyloučením, která neumožňuje lépe situaci analyzovat, získat plnohodnotnou zpětnou vazbu od obyvatel, ani triangulovat získaná data a plnohodnotně potvrdit závěry. V tabulce 12 jsou popsány ukazatele, jimiž je možné dopad realizovaných opatření prokázat. Evaluační ukazatele mohou být kvalitativní i kvantitativní povahy.

Tabulka 12: Přehled klíčových evaluačních ukazatelů – dopad 1

Dopad	Evaluační ukazatel
Zajištění důstojného (a zdravotně nezávadného) bydlení pro rodiny ze SVL	- existence nově nastavených podmínek pro přidělování bytů a jejich uplatňování - počet nově obsazených sociálních bytů ze stávajícího/nově vzniklého bytového fondu

Město Rumburk

Stejně jako řada jiných obcí se i Rumburk potýká s nedostatkem dostupného bydlení. Výrazný nárůst cen, stagnace výstavby a řada dalších okolností mění dříve běžné byty v nedostatkovou komoditu. Problém se dotýká širší vrstvy obyvatel, ale dopadá hlavně na sociálně nejslabší, pro které jsou důsledky ještě daleko závažnější. Ve městě Rumburk není dostatečná nabídka bydlení vhodného pro různé typy životních situací, z části i proto, že cílová skupina osob žijících v sociálním vyloučení nebo ohrožených sociálním vyloučením doplácí v řadě případů na předsudky pronajímatelů bytů (diskriminace menšin). Na druhou stranu nezáměr majitelů bytů tyto pronajímat lidem z cílové skupiny je často pochopitelný, protože se mnohdy setkávají se špatnou platební morálkou a špatnými hygienickými návyky cílové skupiny, špatnou údržbou bytu a malou či nulovou odpovědností nájemníků k majetku pronajímatele. Cílová skupina má problémů celou řadu, vzájemně spolu souvisejí a v zásadě jeden vyplývá z druhého. Negativní jevy se nejvýrazněji projevují v sociálně vyloučených mikrolokalitách na území města – zde se sice majitelé cílové skupiny při pronajímání bytů nevyhýbají (právě naopak), ale jejich podnikání se často neřídí zákonnými normami a mnohdy jde v podstatě o tzv. obchod s chudobou.

Počet obecních bytů v Rumburku je 283 (viz tabulka 13). Z celkového počtu bytů se jedná o 233 bytů v panelové zástavbě. Dle dřívější právní úpravy jde z 95 % o byty 1. kategorie v panelové zástavbě. Oproti roku 2019 se bytový fond města snížil o 12 bytů.

Tabulka 13: Počet a velikost městských bytů v Rumburku

Popis / typ	Číslo popisné	Ulice	1+0	1+1	2+1	3+1	4+1	Celkem
Panelový dům	15-17	Vrchlického	3	13	17	7	2	42
Panelový dům	18-20	Vrchlického	3	13	17	7	2	42
Hist. zástavba	103	Lužické náměstí	1	3	2	0	0	6
Hist. zástavba	104	Lužické náměstí	2	1	3	1	0	7
Panelový dům	200	Na Valech	7	16	8	16	0	47
Panelový dům	242	Na Valech	7	16	8	16	0	47
Panelový dům	283	Luční	0	23	32	0	0	55
Obytný dům	204	Palackého	0	0	4	0	0	4
Obytný dům	230	Radniční	2	1	2	4	0	9
Obytný dům	272	Radniční	0	5	0	6	0	11
Obytný dům	1467	Růžová	0	0	12	0	0	12
Obytný dům	1235	Královská	0	0	1	0	0	1
Celkem			25	91	106	57	4	283

Zdroj: Odbor majetkový MěÚ Rumburk, údaje za rok 2021

V bytech ve vlastnictví města Rumburk je nájemné nižší než v soukromém nájmu¹⁴ (u historicky uzavřených nájemních smluv je ve výši 30 Kč/m², přičemž od 1. 7. 2019 došlo ke zvýšení na 36 Kč/m², u nově uzavíraných nájemních smluv je ve výši 60 Kč/m²). Podle kvalifikovaného odhadu odboru majetkového je průměrné nájemné vč. služeb v městských bytech ve výši cca 4 000 Kč. U městských bytů není požadována kauce, v jiném režimu se pronajímají byty s pohledávkou.

Stav bytů odpovídá stáří výstavby domů, ve kterých nebyla prováděna celková rekonstrukce. V současnosti se **po uvolnění městského bytu provádí jeho celková oprava**, v závislosti na rozpočtu města (Město Rumburk, 2019). Toto opatření napomáhá plnění jednoho z definovaných cílů, tj. **zajištění zdravotně nezávadného bydlení pro rodiny ze SVL**.

„My dneska, když nám někdo skončí v bytě, vrátí nám byt, tak my ho kompletně dáme do kupy, tam se udělá koupelna, všechno, nová kuchyňská linka a ty byty jsou jak z klícky, musím říct, že to opravdu je supr.“ (respondent 5)

Koncepce prostupného bydlení Města Rumburk

12. října 2015 byla vládou schválena Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015–2025, která představuje rámcový dokument, který vymezuje směr budování systému sociálního bydlení pro osoby v bytové nouzi v České republice. Zákon o sociálním bydlení je však dosud chybějící legislativní úpravou, která by vymezovala pojem sociálního bydlení, cílovou skupinu sociálního bydlení, roli jednotlivých aktérů v jeho zajišťování. Již z koncepce je však zřejmé, že pro obce to bude znamenat nové povinnosti.

„Vytvořením a aplikací Koncepce prostupného bydlení Města Rumburk bude město Rumburk lépe připraveno na nové úkoly, které mu ze zákona o sociálním (dostupném) bydlení vyplynou. Jde především o vytvoření základu budoucího systému sociálního bydlení a propojování bytové a sociální politiky na obecní úrovni. Velmi podstatnou součástí je rovněž vytvoření základu potřebného fondu sociálních (též startovacích) a dostupných bytů, což ovšem neznamená, že město tyto byty musí přímo vlastnit, jde o to, aby bylo schopno osobám či rodinám z cílové skupiny nabídnout možnost získat bydlení po ose: krizové bydlení (azyl, ubytovna) – sociální (startovací) bydlení – dostupné (samostatné) bydlení. V rámci prostupného bydlení může klient postupovat mezi stupni směrem nahoru i dolů, vždy záleží na jeho schopnostech, kompetencích bydlení si udržet a na dalších okolnostech, jako je například spolupráce s poskytovateli sociální služby.“ (Město Rumburk, 2019, str. 2)

Dokument Koncepce prostupného bydlení města Rumburk vznikl v rámci projektu *Cesta k lepšímu bydlení* z OPZ (CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_052/0009761, realizace 1. 1. 2019 – 31. 12. 2021), **schválen byl usnesením Rady města Rumburk č. 352/a/2019 ze dne 5. 6. 2019**. Na tvorbě dokumentu se svými náměty a připomínkami podíleli členové pracovní skupiny Bydlení, mezi něž patřili zástupci Města Rumburk (odbor majetkový a odbor sociálních věcí a zdravotnictví), členové realizačního týmu projektu OPZ a zástupci subjektů provozujících sociální služby v Rumburku či okolí. Pracovní skupina bydlení se sešla na celkem 6 jednáních. Součástí činnosti pracovní skupiny byla i **revize Zásad uzavírání nájmu bytu ve vlastnictví města Rumburk**, které jsou součástí této Koncepce. Současně byly ve spolupráci s odborem sociálních věcí a zdravotnictví **zrevidovány i Zásady pro přidělování vyčleněných bytů**

¹⁴ V soukromém sektoru se ceny liší nejen podle velikosti bytu, ale i podle lokality a vybavení či příslušenství bytu. U menších bytů (od 1+0 do 2+1) se ceny pohybují v rozmezí 5-9 000 Kč, často s kaucí ve výši 1-3 nájmy. U bytů větší velikosti se pohybují v rozmezí 9-13 000 Kč, nejčastěji rovněž s kaucí.

v Luční ulici, č. p. 2083/27, Rumburk, protože vyčleněné byty v Luční ulici jsou logicky součástí systému. Během tvorby koncepce byla postupně **navazována i spolupráce se soukromými pronajímateli** v Rumburku a okolí především ve formě aktivní spolupráce **při pomoci obstarávání bydlení pro klienty realizovaného projektu OPZ Cesta k lepšímu bydlení**.

Koncepce prostupného bydlení (dále jen Koncepce) vychází z následujících analytických a strategických dokumentů: Strategický plán rozvoje města Rumburk 2017-2026, SPSZ města Rumburk a obce Staré Křečany 2017-2020, Vstupní analýza Rumburk a Staré Křečany (2016), Komunitní plánování sociálních služeb na Šluknovsku pro období 2019-2023, Koncepce sociálního bydlení města Rumburk (2014). Koncepce prostupného bydlení představuje strategický dokument, který by měl sjednotit dlouhodobé snahy o zvýšení kvality a dostupnosti bydlení a zároveň být systematickým nástrojem pro budoucí rozhodování v této oblasti. Současně by se měl stát **východiskem a základem pro vytvoření budoucí strategie sociálního bydlení poté, co bude tato povinnost obcím stanovena zákonem**.

Koncepce je navrhována jako **fakultativní služba** s cílem vytvořit **funkční třístupňový systém prostupného bydlení** a umožnit lidem, kteří budou do tohoto systému zapojeni, projít **procesem integrace a osvojení návyků a kompetencí** spojených s bydlením.

Cílem koncepce je především: pomoc klientům při získání dlouhodobého nájemního bydlení; pomoc klientům při udržení dlouhodobého nájemního bydlení; dosažení pozitivní změny v chování klienta (zejména v souvislosti s řádným placením výdajů spojených s bydlením a s návyky a kompetencemi umožňujícími bezproblémové soužití s ostatními nájemníky, péči o získané nájemní bydlení); omezit, v ideálním případě zabraňovat rozpadům rodin v souvislosti se ztrátou bydlení; napomoci ochraně pronajímatelů v souvislosti s řádnou úhradou nájmů a služeb a rovněž s udržením dobrého stavu nemovitostí.

Systém prostupného bydlení v Rumburku je postaven na pěti zásadách ve vztahu ke klientovi:

1. **zásada bezplatnosti** (přihlášení a vstup do systému není zpoplatněn);
2. **zásada dobrovolnosti** (klient má svobodnou vůli rozhodnout se, zda vstoupí do systému prostupného bydlení, stejně tak rozhoduje i o způsobu a míře spolupráce se zaměstnanci určenými Městem Rumburk, avšak alespoň v minimálním rozsahu daném Dohodou, kterou je po dobu účasti v systému prostupného bydlení vázán);
3. **zásada individuálního přístupu** (spolupráce s klientem je vždy individuální, záleží na jeho potřebách, možnostech a schopnostech);
4. **zásada aktivity** (klient je motivován, aby své problémy řešil v co největší míře samostatně);
5. **zásada zásluhovosti** (čím vyšší je míra aktivity a snahy klienta, tím snáze si zajistí postup do vyššího stupně bydlení, a tím i vyšší komfort bydlení).

S klientem lze pro dosažení cíle, tj. získat, případně si udržet nájemní bydlení, spolupracovat dvěma způsoby (vždy je vypracován tzv. plán spolupráce obsahující úkoly, cíle, postup k jejich splnění a termíny):

- a) **jednorázová spolupráce** – pomoc formou poradenství (výjimečně formou nácviku dovedností či asistence při jednání s úřady);

- b) **dlouhodobá spolupráce** – postupné získávání kompetencí k samostatnému bydlení, případně návyků hygienických aj. Pro postupné získávání kompetencí k samostatnému bydlení je využíván třístupňový systém bydlení, kdy klient přechází mezi jednotlivými stupni bydlení podle svých možností, schopností a dosažených kompetencí. Při dlouhodobé spolupráci je klientovi poskytována pomoc formou poradenství, případně formou nácviku dovedností, klient může využít asistenci či zastoupení při jednáních s úřady.

Mezi Městem Rumburk a klientem je uzavírána **Dohoda o spolupráci** a v případě obou forem spolupráce je podstatné, aby klient, který není zaměstnán, současně aktivně práci hledal (umožňuje-li to jeho věk a zdravotní stav), nespolehal se jen na pomoc od státu formou sociálních dávek. U zaměstnaného klienta je součástí Dohody o spolupráci závazek, že po dobu účasti v systému prostupného bydlení se bude snažit udržet si stávající zaměstnání, popř. získat jiné, a v případě ztráty zaměstnání bude jiné zaměstnání aktivně hledat (podobně jako u klientů nezaměstnaných). Prostupné bydlení je navrhováno jako třístupňové: 1. stupeň krizové bydlení, 2. stupeň bydlení startovací (sociální) a 3. stupeň bydlení standardní.

1. stupeň – krizové bydlení: primárně zajišťuje **Azylový dům Rumburk** na adrese Pekařská 699, Rumburk. Pobytovou službu pro osoby bez přístřeší, která poskytovaná pro území města Rumburk a Šluknovského výběžku poskytuje komunitní spolek CEDR (Křižíkova 918/32, 40746 Krásná Lípa). Kapacita je **22 lůžek**. Cílem sociální služby je, aby každý uživatel využil pobyt v azylovém domě k řešení některé z následujících oblastí: získání a udržení zaměstnání nebo jiného stabilního příjmu, obnova přirozených vztahů, identifikace a plnění závazků, využívání běžně dostupných služeb a informací, odchod do návazného bydlení nebo ubytování, převzetí iniciativy za řešení své situace. Cílovou skupinou jsou muži, ženy a rodiče s dětmi nacházející se v nepříznivé sociální situaci spojené ztrátou přístřeší, kteří tuto situaci mají snahu řešit a nejsou schopni ji řešit vlastními silami. Zároveň zdravotní stav žadatelů o službu závažným způsobem nenarušuje jejich soběstačnost. Služba není určena pro osoby, které mají zájem o trvalé ubytování, nebo dlouhodobé ubytování, ale bez snahy o řešení nepříznivé sociální situace, pro osoby aktivně zneužívající návykové látky (drogy, alkohol) v míře narušující občanské soužití. Pro rodiče s dětmi je určeno 51 % kapacity lůžek v azylovém domě. Cena je 130 Kč/den pro dospělé osobu. Rodič s dětmi zaplatí 100 Kč/den/dospělá osoba a 70 Kč/den/dítě. Dle dostupných údajů za rok 2018 sociální službu využilo 60 osob, tzv. průměrná roční obloženost činila 89,34 % (CEDR – komunitní spolek, 2018). V zimním období lze pro tento typ bydlení využít též **krizová lůžka**, která město Rumburk zajišťuje od prosince do března v **ubytovně Horní Jindřichov** č. p. 137. Kapacita jsou cca 4 lůžka. Noclehárna v Rumburku k dispozici není.

2. stupeň – sociální (startovací) bydlení: stupeň bydlení, který v Rumburku v podstatě **zcela chybí**. Sociální bydlení by nemělo být přidělováno na základě tržních mechanismů a jeho úloha by měla spočívat v tom, že klientovi poskytne podporu, pomoc, ale také kontrolu při získávání a prohlubování kompetencí, které mu poskytnou možnost přejít do standardního nájemního bydlení. Během účasti klienta v tomto stupni bydlení se předpokládá poskytování doprovodné sociální služby, což by mělo vést nejen k osvojení návyků a kompetencí k standardnímu bydlení, ale i k posílení důvěry mezi klientem a majitelem nemovitosti. Město Rumburk si uvědomuje potřebu tohoto typu bydlení, která se do budoucna bude pravděpodobně nadále zvyšovat (viz Koncepce prostupného bydlení):

„Vzhledem k chybějícím kapacitám tohoto typu bydlení a reálnému předpokladu, že se potřeba

takovéhoto typu bydlení bude nadále zvyšovat, se do budoucna nebude možné vyhnout nutnosti investice ze strany města (pravděpodobně s využitím některého typu dotačního titulu) do stavby bytového domu s takovýmto typem bytů, případně do rekonstrukce některého z nevyužitých objektů s tímto záměrem“ (Město Rumburk, 2019, str. 13).

3. stupeň – standardní bydlení: jde o formu bydlení, která funguje na základě tržních mechanismů, tj. v Rumburku jde o **soukromé nájemní bydlení a bydlení v rámci bytového fondu města**. Jde fakticky o tradiční stav, který lze měnit jen velmi pozvolna, nicméně alespoň část stávajícího bytového fondu města by mohla do jisté míry vyřešit absenci 2. stupně bydlení, protože městské byty jsou (z důvodů historických či tradičních) obsazeny obyvateli, kteří by s největší pravděpodobností byli schopni získat standardní bydlení na běžném trhu s byty. Dle způsobu pronájmu jsou byty rozděleny do čtyř kategorií, z nichž každá má odlišnou cílovou skupinu uživatelů: byty v zájmu Města Rumburk (byty pronajaté pracovníkům konkrétních profesí důležitých pro chod města, provozovatele nezbytných služeb v zájmu města aj.), byty vyčleněné za účelem poskytování bydlení a pečovatelské služby seniorům (osobám starším 65 let trvale bydlícím v Rumburku, se sníženou soběstačností, u kterých je zavedena terénní pečovatelská služba), byty ostatní a byty s doprovodnou sociální službou, byty s pohledávkou.

Systém spolupráce s klienty v systému prostupného bydlení: Klient kontaktuje koordinátora pro bydlení, případně terénního pracovníka, nebo klienta může vytipovat terénní pracovník/terénní pracovníci odboru sociálních věcí a zdravotnictví (OSZV). Koordinátor pro bydlení na společné schůzce provede zmapování a základní sociální poradenství. V případě vstupu klienta do systému (tj. po podpisu Dohody o spolupráci mezi Městem Rumburk a klientem) probíhá další spolupráce na základě **plánu spolupráce**, který vede koordinátor pro bydlení, případně ve spolupráci s další sociální službou, u níž je již klient registrován. V plánu spolupráce koordinátor pro bydlení **mapuje a zaznamenává veškeré informace o klientovi spojené se zakázkou bydlení**. V rámci základního **sociálního poradenství** poskytuje klientovi návrhy na možná řešení jeho situace a upozorní jej i na případné následky jednotlivých rozhodnutí.

Pokud je k dispozici bydlení (k nájmu nebo pronájmu) v 1. a 2. stupni viz výše, ve 3. stupni byty buď v majetku města (zde se postupuje rovněž v souladu se *Zásadami uzavírání nájmu bytů ve vlastnictví města Rumburk*), či standardní komerční byty, uplatňuje se následující postup: **koordinátor pro bydlení svolá tzv. případové jednání** a společně s terénním pracovníkem, popř. pracovníkem sociální služby, u níž je klient registrován, popř. s dalším zainteresovaným subjektem (zástupcem odboru majetkového, zástupcem OSZV, zástupcem komerčního subjektu pronajímajícího byty apod.) po dohodě vyhodnotí z dostupných zdrojů a materiálů, které jsou o klientovi k dispozici¹⁵, **zda je klient vhodným uchazečem o konkrétní bydlení**. V případě kladného výsledku (doporučení klienta pro konkrétní bydlení) je klient bezodkladně informován, v případě komerčního bydlení ve 3. stupni je možno klientovi pomoci zprostředkovat administrativní náležitosti potřebné k uzavření nájemní či podnájemní smlouvy, v případě bytů v majetku Města Rumburk nabídne koordinátor pro bydlení klientovi pomoc při vyplnění přihlášky a nabídky k uzavření nájmu. **Uzavřením nájemní či podnájemní smlouvy spolupráce s klientem může skončit** (v případě, že jde o jednorázovou spolupráci), ve většině případů se však předpokládá, že **po dobu min. 1 roku terénní pracovník zůstává**

¹⁵ Např. plán spolupráce a jeho dosavadní aktivity při spolupráci, schopnost klienta zajistit platby spojené s náklady na bydlení, aktivity na pracovním trhu, případná dluhová problematika a aktivity klienta při jejím řešení, potřebnost/rodinné poměry, míra kompetencí k samostatnému bydlení aj.

s klientem v kontaktu a pomáhá v případě potřeby řešit problémy, které v souvislosti s bydlením mohou nastat.

Přestup klienta do jiného stupně bydlení je možný a směrem do vyššího stupně rovněž žádoucí. Neznamená to ovšem, že nemůže dojít k přestupu klienta do nižšího stupně. Zrovna tak je možné (ve výjimečném případě), aby klient přestoupil z 1. stupně rovnou do 3. stupně. Vždy je třeba posoudit individuálně situaci klienta a konkrétní okolnosti. Přestup z 1. do 2. stupně (popř. z 2. do 3. stupně) podléhá případovému jednání, plynulý přestup klienta a smluvní vztahy koordinuje koordinátor pro bydlení. Přestup z 2. do 1. stupně (popř. z 3. do 2. stupně) probíhá na základě hrubého porušení Dohody o spolupráci mezi Městem Rumburk a klientem, popř. na základě opakovaných porušování této dohody, popř. na základě porušení jiných smluvních vztahů uzavřených mezi klientem a dalším zainteresovaným subjektem, popř. na základě případných porušení vnitřních pravidel a předpisů konkrétního ubytovacího zařízení. Vždy však musí proběhnout případové jednání.

Součástí zpracované Koncepce je již zmiňovaná **revize Zásad pro uzavírání nájmu bytu ve vlastnictví Města Rumburk** (dále jen Zásady). Původní Zásady pocházející z roku 2015 byly v rámci přípravy Koncepce předloženy k posouzení a připomínkování subjektům, které s nimi pracují (odbor majetkový, OSVZ, bytová komise), a subjektům, které pracují s osobami často žádajícími o městské bydlení (Agentura Pondělí, z. s., Agentura Krok, o.p.s., Probační a mediační služba, CEDR – komunitní spolek). Snahou revize bylo odstranění omezujících a diskvalifikačních podmínek, které zájemce musí splňovat. Většinou jde o drobná upřesnění stávajících Zásad, upraveny byly některé formulace a dále byla rovněž sjednocena terminologie a odstraněny pasáže, které dublovaly některé části textu. Upraveny byly např. vstupní podmínky pro zařazení žadatelů do hodnocení – nově žadatel o byt musí mít prokazatelně alespoň půl roku (dříve to byl minimálně 1 rok) v Rumburku bydliště, nebo trvalé bydliště, nebo zaměstnání, nebo zde dítě žadatele započalo povinnou školní docházku. V případě, že se jedná o osobu opouštějící institucionální zařízení, případně o osoby bez trvalého bydlení/domova, které nemohou výše uvedené podmínky splnit, bude žádost posouzena individuálně s přihlédnutím ke specifickým okolnostem. Současně byla zpracována nová podoba *Příhlášky a nabídky na uzavření nájmu bytu*, formálně byla sjednocena s žádostí o přidělení bytu s pečovatelskou službou, která je předkládána v rámci *Zásad pro přidělování vyčleněných bytů v Luční ulici č.p. 283/27, Rumburk*.

Klíčoví pracovníci, jejichž činnost se týká **systému prostupného bydlení**, jsou **organizačně zařazení pod OSVZ MěÚ Rumburk**. Jedná se o **mentora pro bydlení** (vede pracovníky v přímé práci CS v terénu a byl zodpovědný za vytvoření Koncepce prostupného bydlení), **koordinátora pro bydlení**¹⁶ (přímá podpora CS při hledání řešení problémů s bydlením, komunikace s dotčenými aktéry (např. realitní agentury, soukromí pronajímatelé) a **pracovníka prevence ztráty bydlení** (PPZB). Přehled hlavních činností koordinátora pro bydlení a PPZB je uveden v tabulce 14.

---

¹⁶ Celý název pozice je Koordinátor pro bydlení a protidluhovou kampaň (pracovník se věnuje jak oblasti bydlení, tak protidluhové kampani), viz kap. 6.1.3.

Tabulka 14: Přehled hlavních činností Koordinátora pro bydlení a Pracovníka prevence ztráty bydlení

Mentor pro bydlení	Koordinátor pro bydlení	Pracovník prevence ztráty bydlení
spolupracuje s vedoucím odboru sociálních věcí a zdravotnictví a terénními pracovníky města	spolupracuje s klientem na zakázce bydlení	spolupracuje s mentorem pro bydlení
je členem nebo se zúčastňuje bytové komise	zajišťuje poradenství ve věci smluvních vztahů souvisejících s nájmem bytu	spolupracuje s klientem na zakázce bydlení
spolupracuje s odborem majetkovým a podle potřeby jedná s městem o rozšíření či rekonstrukci bytového fondu	podílí se na sestavování plánu spolupráce klienta	sestavuje s klientem plán spolupráce
propojuje starousedlíky s novými sousedy a funguje mezi nimi jako prostředník	jedná s majiteli nemovitostí za účelem pronájmu bytu, tvoří spojnici mezi majitelem nemovitosti a klientem	má přehled o lokalitě a potřebách klientů v oblasti bydlení
	má přehled o nabídkách volných bytů od soukromých pronajímatelů	podílí se na kontrolní činnosti spojené s dodržováním smluv
	pomáhá klientům při jednání s orgány města a odbory města za účelem zlepšení jejich stavu bydlení	nastavením včasného systému upozorňování kontaktuje klienty-nájemníky městských bytů vždy při prodlení s platbami nájemného a služeb spojených s bydlením
	vykonává kontrolní činnost spojenou s dodržováním smluv	pravidelným setkáváním s cílovou skupinou a monitoringem v terénu zabezpečuje prevenci ztráty bydlení, vyhledává osoby z cílové skupiny ohrožené ztrátou bydlení či žijící v nevhodných bytových podmínkách
	přispívá ke zmírnění napětí v konkrétní lokalitě, vyskytnou-li se problémy	doprovází klienty při jednáních se soukromými pronajímateli
	pomáhá klientům řešit problémy v oblasti bydlení	podporuje klienty při zvyšování sociálních kompetencí potřebných k udržení bydlení a jeho bezproblémového užívání
	spolupracuje s poskytovateli služeb a dalšími aktéry, kterých se týká řešení problémů v oblasti bydlení	účastní se pracovních porad, supervizí, případových jednání
	účastní se pracovních porad, supervizí, případových jednání	

Zdroj: Koncepce prostupného bydlení města Rumburk

Na základě vytvořené Koncepce prostupného bydlení včetně revize zásad pro uzavírání nájmu bytu ve vlastnictví Města Rumburk **započala ve 2. polovině roku 2019 pilotáž nového nastavení přidělování obecních bytů a probíhala i během roku 2020** (jako součást projektu *Cesta k lepšímu bydlení*). Do realizace opatření bylo zapojeno 6 osob, resp. rodin. Město pro tyto účely vyčlenilo adekvátní počet bytů. Rodiny byly vytipovány mentorem pro bydlení a terénními pracovníky města. Po přidělení bytu byla s CS podepsána smlouva, v průběhu pilotáže je rodina v pravidelném kontaktu s terénním PPZB. CS tak může s terénním pracovníkem řešit problémy v oblasti bydlení a zdraví (případně i s mentorem pro bydlení). Pracovníci tak mohou zachytit např. problémy s placením nájemného, či identifikovat potřebu podpory CS při zvýšení kompetencí, v rámci spolupráce tak pomohou např. sestavit vyvážený rozpočet a nácvikem zvýšit kompetence. Dle poskytnuté dokumentace (2. průběžná zpráva k projektu) **Koncepce odpovídá potřebám CS, ale je problematické prosazovat přidělování bytů pro osoby z CS.** Proto je zapotřebí průběžná komunikace a spolupráce členů bytové komise (Město Rumburk, 2020). Z dotazníkového šetření realizovaného mezi podpořenými osobami (jako součást evaluace projektu) vyplývá, že **pro všechny zapojené osoby byla pomoc pracovníka projektu při získání městského bytu klíčová** – bez aktivit projektu by městský byt nezískaly, navíc k tomu napomohla i změna pravidel pro přidělování městských bytů. Všichni respondenti rovněž uvedli, že se jim díky poskytované podpoře **podařilo stabilizovat jejich situaci s bydlením.**

Obec Staré Křečany

Co se týče obecních bytů, obec má v současné době **28 obecních bytů v 8 bytových domech, které jsou plně obsazené.** V bytech ve vlastnictví obce jsou nájemní smlouvy uzavírány na dobu určitou 1 roku s možností prodloužení a s kaucí 3 nájmů za jednotnou cenu 21 Kč za metr. V případě pohledávky jsou nájemníkům nabízeny a převážně schvalovány splátkové kalendáře. Počet žadatelů dlouhodobě klesá, dosavadní nájemci obecních bytů mají zájem bydlet v těchto bytech i nadále (zejména proto, že jsou levné). Oproti původnímu stavu se bytový fond doposud zvětšil o 4 bytové jednotky, díky rekonstrukci budovy bývalého úřadu dojde ke zvětšení obecního bytového fondu o dalších 18 bytových jednotek:

- 8 bytů o velikosti 40-50 m²
- 5 bytů o velikosti 51-60 m²
- 5 bytů o velikosti 61-70 m².

Tyto byty v kategorii standardního bydlení budou podle zástupce obce určeny především pro seniory:

„Obecní bytový fond teď značně rozšiřujeme, jak tady vidíte naproti, kompletní rekonstrukce bývalého úřadu. V minulosti tam bylo, myslím, šest bytových jednotek plus úřad s tím, že my jsme teď přesunuli úřad sem...chceme to spíš pro ne úplně sociálně slabší, ale spíš pro seniory. Což se dá říct, že jsou taky slabší sociálně, protože mají menší příjmy. Ale bude to v kategorii standardní bydlení.“ (respondent 1)

V roce 2023 přibudou další 2 byty v rámci rekonstrukce budovy vlakového nádraží. Dle údajů poskytnutých zástupcem obecního úřadu (OÚ) se meziročně **zvýšuje objem prostředků vynakládaných na rekonstrukci bytového fondu:** v roce 2019 to bylo 620 855 Kč, v roce 2020, 9 463 760 Kč. Výhled na rok 2021 je zhruba 30 mil. Kč a na rok 2022 zhruba 15 mil. Kč.

Dalších cca 30 bytů vlastní soukromí pronajímatelé, kteří mají dlouhodobě téměř neomezený

vliv na situaci s bydlením místních nízkopříjmových obyvatel, kteří jsou závislí na nájemním bydlení. Pro rodiny s nízkým příjmem je závažnou překážkou při získávání nového bydlení vysoká kauce (v průměru 10-20 000 Kč). Vzhledem k nízkým příjmům a vysoké nezaměstnanosti zdejších obyvatel se tedy celkově jedná o ceny bydlení, které jsou zcela neúměrné, a mnozí obyvatelé si je mohou dovolit jen díky příspěvku a doplatku na bydlení. Dalšími závažnými problémy jsou přetrvávající snížená ochota majitelů domů poskytovat ubytování Romům a nejistota bydlení, provázená nízkou ochranou nájemců, který vyplývá zejména z uzavírání nájemních smluv na krátké časové období:

„Máme tady problém s obchodníky s chudobou, máme tady dva takový ty lidi, co mají, dá se říct, ruiny, a tam stěhují lidi, to je všude tohleto. Nějak se s nimi snažíme domluvit, aby to tak nebylo, ale s nimi není domluvy.“ (respondent 1)

Shrnutí dopadu 1:

Městem Rumburk vytvořená (v rámci projektu OPZ *Cesta k lepšímu bydlení*) a v roce 2019 schválená *Koncepce prostupného bydlení* představuje strategický dokument sjednocující dlouhodobé snahy o zvýšení kvality a dostupnosti bydlení ve městě Rumburk, současně je základem pro vytvoření budoucí strategie sociálního bydlení (poté, co bude tato povinnost obcím stanovena zákonem). Při tvorbě Koncepce došlo i k revizi *Zásad pro uzavírání nájmu bytu ve vlastnictví Města Rumburk* s cílem odstranit omezující a diskvalifikační podmínky, které zájemce musí splňovat. Následně byla úspěšně provedena pilotáž nového nastavení přidělování obecních bytů. Stěžejními pracovníky, jejichž činnost se týká systému prostupného bydlení, jsou mentor pro bydlení, koordinátor pro bydlení a pracovník prevence ztráty bydlení – tyto pozice byly vytvořeny pro naplňování cílů SPSZ v oblasti bydlení. Spolupráce s CS probíhá primárně terénní formou, a i přes obtížně ovlivnitelnou motivovanost podpořených osob existují **příklady dobré praxe, kdy 6 osob, resp. rodin získalo bydlení v rámci bytového fondu Města Rumburk a podařilo se jim si bydlení udržet.**

Přesto, že hodnocení dopadu *Zajištění důstojného bydlení pro rodiny ze SVL* primárně vychází z plnění specifických cílů definovaných v SPSZ pro město Rumburk, lze na tomto místě zmínit, že i ve **Starých Křečanech** dochází k pozitivnímu vývoji v oblasti dostupnosti bydlení, a to prostřednictvím postupné realizace plánů na zvětšení obecního bytového fondu.

6.1.2 Dopad 2: Funkující systém prevence ztráty bydlení

Dopad zaměřený na systém prevence ztráty bydlení úzce souvisí s prvním evaluovaným dopadem, čemuž odpovídají i realizovaná opatření: v rámci Rumburku spjatých se zmiňovaným projektem *Cesta k lepšímu bydlení* a ve Starých Křečanech s projektem *Lepší život pro občany Starých Křečan*. **V Rumburku žije dle dostupných zdrojů přibližně 150 osob ohrožených ztrátou bydlení, ve Starých Křečanech je to přibližně 20 osob** (Město Rumburk, 2019). V tabulce 15 jsou popsány ukazatele, jimiž je možné dopad realizovaných opatření prokázat.

Tabulka 15: Přehled klíčových evaluačních ukazatelů – dopad 2

Dopad	Evaluační ukazatel
<i>Funkující systém prevence ztráty bydlení</i>	• existence platformy (funkční spolupráce) pro spolupráci s cílem prevence ztráty bydlení • změna kapacity sociální služby věnující se prevenci ztráty bydlení

- míra komunikace a výměny informací mezi relevantními aktéry

Cílová skupina osob ohrožených ztrátou bydlení v Rumburku je, resp. i před realizací opatření byla individuálně podporována – Oddělení sociální a terénní práce MěÚ bytovou problematiku řeší vždy individuálně s každým klientem.

Co se týče působení **poskytovatelů služeb sociální prevence**, na území obou obcí působí **CEDR – komunitní spolek a Kostka Krásná Lípa, p. o.** Obě organizace poskytují sociální službu Terénní programy. Posláním terénních služeb je mapovat sociálně vyloučenou lokalitu, být v úzkém kontaktu se svými uživateli v jejich přirozeném prostředí a podporovat je ve vlastním řešení jejich krizových situací, působit ve prospěch zmenšování napětí mezi různými skupinami ve společnosti a podporovat sociální začleňování. Kostka Krásná Lípa, p. o. dále poskytuje Sociálně aktivizační služby poskytované rodinám s dětmi, u kterých je jejich vývoj ohrožen v důsledku dopadů dlouhodobě krizové sociální situace, kterou rodiče nedokážou sami bez pomoci překonat, a u kterého existují další rizika ohrožení jeho vývoje. Uvedené organizace poskytují služby v rámci celého Šluknovského výběžku, rozsah jejich intervencí pro SVL Rumburk a Staré Křečany z tohoto důvodu není dostatečný.

Prevence ztráty bydlení: město Rumburk

Činnost zaměřená na prevenci ztráty bydlení v rámci projektu *Cesta k lepšímu bydlení* během období 2019-2021 je realizována totožným týmem pracovníků, který byl specifikován v předchozí kapitole, tj. v rámci evaluace dopadu 1. Připomeňme, že se jedná o **koordinátora pro bydlení a PPZB**.

Hlavním cílem je podpora CS při vyhledání a získání nového, popř. odvrácení krize a udržení stávajícího bydlení. V rámci opatření bylo doposud podpořeno 75 osob. PPZB po dobu realizace klíčové aktivity projektu **vyhledává osoby z CS ohrožených ztrátou bydlení**, seznamuje je s projektem, navazuje a udržuje s nimi kontakt, **pomáhá při bytových problémech, motivuje a podporuje je při zvyšování kompetencí k udržení bydlení**. Při vyhledávání CS PPZB také spolupracuje s koordinátorem pro bydlení, případně spolupracuje i s poskytovateli sociálních služeb na území města (Kostka, CEDR). „*Spolupráce s relevantními sociálními službami aktéry probíhá pravidelně a realizační tým si během spolupráce s těmito službami a aktéry získal důvěru jejich klientů.*“ (Město Rumburk, 2020, str. 6).

PPZB podporuje osoby ohrožené ztrátou bydlení především v terénu¹⁷, popř. po osobní domluvě může jednat s CS v kontaktním místě (pronajaté prostory vedle Městského úřadu na adrese Tř. 9. května 1386/50, Rumburk). PPZB s každým klientem sestaví **Kontaktní list**, jehož obsahem jsou veškeré schůzky a definované problémy včetně navržených řešení i docílené pokroky. V rámci projektu probíhají pravidelné revize Kontaktních listů a jsou uzavírány nové dohody o účasti v projektu, stejně tak jako ukončování dohod s nespolupracujícími osobami, či s osobami, u nichž byl splněn účel spolupráce. **Při složitějších případech PPZB odkáže CS na mentora pro bydlení**, který doprovází CS při jednáních s různými odbory města a pomáhá problém vyřešit (přispívá tak k odbourání bariér

¹⁷ Spolupráce s CS probíhala pravidelně i během vyhlášeného nouzového stavu v souvislosti s COVID-19, a to elektronickou či telefonickou formou.

při vzájemné komunikaci). V rámci nastavených pravidel probíhá **spolupráce s Městem** (především spolupráce s bytovou komisí) **a soukromými pronajímateli**. Pod metodickým vedením koordinátora pro bydlení napomáhá CS i při **aktivizaci řešení zadluženosti** (doprovod do dluhových poraden). Nad rámec projektu jsou podpořeným osobám předávány **nabídky práce** aktuální časově i místně dostupné a formou řízeného rozhovoru je snaha podpořené osoby motivovat k nástupu do zaměstnání. Z výše uvedeného je zřejmé, že opatření cílené na prevenci ztráty bydlení zasahuje i do oblastí dluhů, zaměstnanosti aj.

Dle zástupců projektového týmu je motivovanost podpořených osob poměrně obtížně ovlivnitelná, předpokladem je intenzivní individuální práce s klienty:

„Víte co, my jsme se zaměřili právě na tu skupinu, která je na tom hůř. Ti, co jsou na tom líp, tak těm stačí poradenství, oni jsou schopný, nebo je směřovat na nějakou službu, oni jsou schopný poradit si sami. Kdežto my jsme se zaměřovali na ty, který ty problémy mají a který potřebují opravdu něco řešit.“ (respondent 6)

Spolupráce by již od počátku měla být nastavená tak, aby podpořená osoba byla schopná řešit své problémy s postupným přebíráním jednotlivých povinností až do fáze, kdy příslušný pracovník bude už jen v roli konzultanta, tj. že se postupně bude snižovat intenzita podpory ze strany příslušného pracovníka.

Přesto, že **výrazně stoupá zájem podpořených osob o získání bydlení v městských bytech** a počet zájemců postupně narůstá, **daří** se díky práci v terénu, postupnému vybudování důvěry mezi podpořenými osobami a členy projektového týmu a spoluprací s odborem majetkovým, bytovou komisí, úřadem práce, sociálními službami a dalšími institucemi **část CS v požadavcích na získání městského bydlení uspokojovat** – viz dopad 1 (pilotáž revidovaných podmínek pro přidělování městských bytů), kdy se spoluprací s podpořenými osobami podařilo zajistit, aby si tyto osoby **udržely přidělené městské bydlení**:

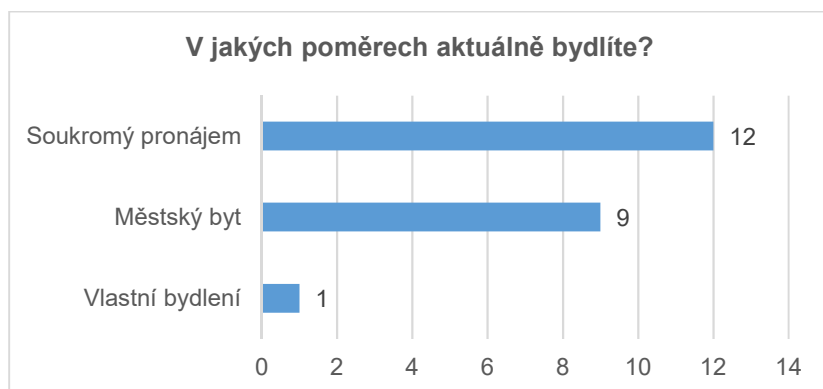
„Já osobně považuji za úspěch důvěru, se kterou se naši klienti na nás obrací a se kterou v rámci týmu s klienty pracujeme...Kromě toho, že se snažíme lidem jejich bydlení vylepšit, podařilo se nám v mnoha případech nalézt jim nové bydlení. Na náš projekt se mnoho lidí zpočátku tvářilo jako na něco zbytečného a setkávali jsme se s nedůvěrou. Troufám si tvrdit, že je za námi vidět velký kus práce. I kdybychom pomohli jednomu člověku, pak to za to stálo.“ (respondent 4)

Mezi CS osob ohrožených ztrátou bydlení bylo pro účely evaluace projektu, resp. klíčové aktivity zaměřené právě na prevenci ztráty bydlení, provedeno **dotazníkové šetření mezi podpořenými osobami**, jehož výsledky jsou součástí II. průběžné zprávy poskytnuté zástupcem MěÚ Rumburk. Část zjištění (relevantních pro předkládanou evaluaci SPSZ, resp. evaluaci dopadu 2), uvádíme v následujícím textu podpořeném grafy¹⁸. Z grafu 1 je zřejmé, že mezi 22 osobami, které odpověděly na otázku, **převažují lidé žijící v soukromém pronájmu** (12 osob), na druhém místě je městský pronájem (9 osob) a na třetím místě vlastní bydlení (1 osoba).

---

¹⁸ Návratnost dotazníku, resp. zodpovězení jednotlivých otázek se pohybovala na úrovni 36–44 % (z celkového počtu 50 osob podpořených v době realizace dotazníkového šetření).

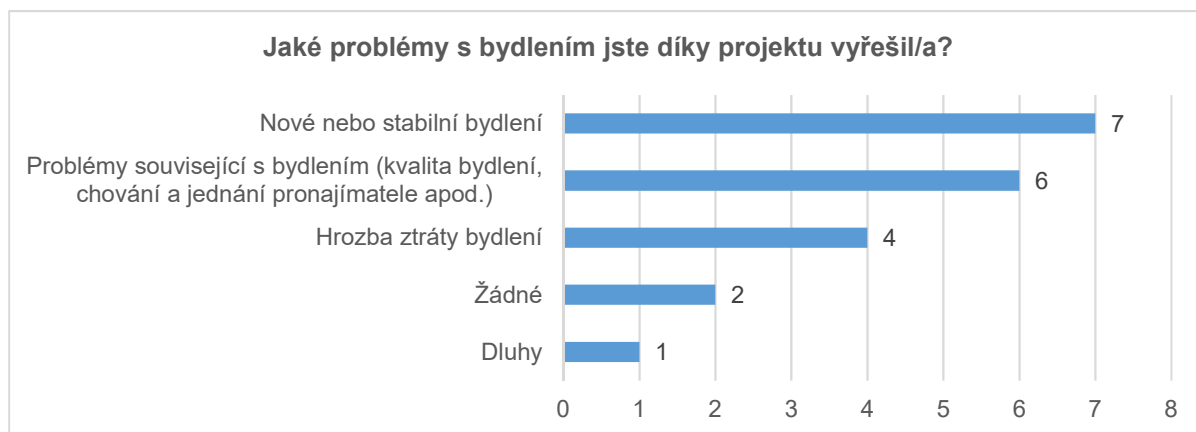
Graf 1: Aktuální poměry bydlení

Zdroj: MěÚ Rumburk – II. Průběžná zpráva, upraveno zpracovatelem. N=22

V rámci hodnocení dopadů poskytované podpory v oblasti prevence ztráty bydlení většina respondentů uvedla pozitivní dopady (viz graf 2): podařilo se jim vyřešit problémy s bydlením – ať se již jednalo o **získání nového/stabilního bydlení** (7 osob), **řešení problémů s kvalitou bydlení/pronajímatelem** (6 osob), či **řešení problémů souvisejících s hrozbou ztráty bydlení** (4 osoby).

Graf 2: Problémy, které podařilo díky projektu vyřešit

Zdroj: MěÚ Rumburk – II. Průběžná zpráva, upraveno zpracovatelem. N=18

Více než polovina respondentů, kteří odpověděli na otázku (13 z 21, tj. 61 %), vnímá pozitivní dopad podpory v rámci prevence ztráty bydlení na **úrovni stabilizace problémové situace s bydlením**. 8 osob (39 %) uvedlo, že se situaci stabilizovat nepodařilo. Zdůvodnění hodnocení nebylo součástí šetření, tzn. data nelze detailněji interpretovat.

Graf 3: Stabilizace situace s bydlením

Zdroj: MěÚ Rumburk – II. Průběžná zpráva. N=21

Při evaluaci dopadů je možné využít i kazuistiky, které popisují dosažené změny u CS prostřednictvím kvalitativních charakteristik. Pro tyto účely uvádíme kazuistiky¹⁹ popisující případy podpořených osob, u kterých se podařilo eliminovat riziko ztráty bydlení díky spolupráci s pracovníkem prevence ztráty bydlení, příp. mentorem pro bydlení. Z kazuistik je dále mj. patrné, nakolik se oblasti, které v rámci této evaluace zpracováváme odděleně (bydlení, dluhy, zdraví), v realitě logicky prolínají.

Kazuistika 1

Podpořená osoba v oblasti bydlení pracovníky projektu vyhledala sama. Jde o starobního důchodce, který žije sám. Se členy projektového týmu spolupracuje od března 2019.

Stručná sociální anamnéza: Podpořená osoba bydlela v nájemním bytě u soukromého pronajímatele, kde však byla řada problémů (chybějící vyúčtování, neukáznění sousedé, švábi v domě). Výše nájmu neodpovídala kvalitě poskytovaného bydlení. Podpořená osoba měla navíc z minulosti dluhy a exekuce, z nichž jen marginální část splácela. Nejistota v bydlení a obava z případných dalších exekucí měla negativní vliv na psychický stav podpořené osoby.

Řešení situace: Po cca půlroční spolupráci se podařilo získat bydlení v městském bytě, kde žije podpořená osoba dodnes. Je rovněž zařazena v pilotáži projektu (ověření revidovaných pravidel pro přidělování městských bytů).

Dosažené výsledky (dopad): Stabilizací bytové situace se podařilo podpořenou osobu motivovat k řešení dluhů, které pocházejí z minulosti. Podpořená osoba se nechala pracovníky projektu přesvědčit, že nejlepším řešením by byla insolvence.

Závěr: Aktuálně je dálkovou formou (e-mail, telefon) řešena s protidluhovou poradnou situace podpořené osoby, ve spolupráci s ní jsou dohledávány dokumenty, probíhá komunikace s exekutory a je připravováno podání insolvenčního návrhu. S podpořenou osobou je udržován především telefonický kontakt, je-li to bezpodmínečně nutné (podpisy dokumentů), dochází v omezené míře i ke kontaktu osobnímu.

¹⁹ Se souhlasem zástupce MěÚ Rumburk, který kazuistiky poskytl.

Kazuistika 2

Podpořená osoba bydlela u soukromého pronajímatele, který jí ukončil nájem z důvodu, že potřeboval byt pro svého syna. Podpořená osoba žila s partnerem a třemi dětmi, takže hrozila ztráta bydlení pro pět osob. K navázání kontaktů s pracovníky projektu došlo krátce poté, co se dotyčná dozvěděla, že bude muset opustit byt (podpořená osoba vyhledala PPZB na základě zveřejněného letáku).

Stručná sociální anamnéza: Podpořená osoba je bez práce (předtím brigádně v pekárnách), partner si přivydělával pouze příležitostně. Vážně nemocný syn, s partnerem konflikty, hlavně kvůli financím. Příjmy rodiny ze sociálních dávek + příležitostné výdělky. Exekuce, jejichž výši nebyla podpořená osoba schopna určit, nikoli však dluhy na nájmu u stávajícího pronajímatele. Ten ji hodnotil jako klidnou a spořádanou, problém viděl spíše u partnera.

Řešení situace: Z několika navrhovaných řešení (jiný soukromý pronajímatel, žádost o městský byt, ubytovna, azylový dům) se jako nejperspektivnější jevílo podat žádost o městský byt, přičemž byly využity pozitivní reference od bývalého pronajímatele (např. platební morálka, klid v domě apod.), navíc byla zohledněna dosavadní bezproblémová spolupráce s realizačním týmem. Po projednání v bytové komisi, kde se mentorovi pro bydlení podařilo přesvědčit její členy, že situace dotyčné osoby vyžaduje okamžité řešení, a po intenzivním terénním šetření, s jehož výsledky byla bytová komise seznámena, byl podpořené osobě přidělen městský byt (zatím na půl roku s možností prodloužení nájmu v případě řádného placení nájemného a dodržování dobrých mravů v domě).

Dosažené výsledky (dopad): Podařilo se eliminovat hrozbu ztráty bydlení pro pětičlennou rodinu a zároveň získat komfortnější bydlení s jistotou pravidelného prodloužení nájmu (za předpokladu, že podpořená osoba bude řádně plnit své povinnosti). Dalším pozitivem je, že podpořená osoba se bez problémů adaptovala v městském bydlení a v soužití s ostatními nájemníky. Práci zatím nezískala, protože krátce po získání městského bytu otěhotněla.

Závěr: Podpořená osoba nadále spolupracuje s realizačním týmem a byla zařazena do pilotáže projektu.

Kazuistika 3

Podpořená osoba bydlela u soukromého pronajímatele, se kterým měla často konflikty (neprodlužování nájemní smlouvy, chybná a pozdě dodaná vyúčtování energií a služeb, nejasný účel plateb). Podpořená osoba žije s manželem a vnukem, příležitostně se synem. Vzhledem k tomu, že pronajímatel se rozhodl ukončit nájemní vztah (bez udání důvodu, navíc v době, kdy nebyla podepsána nová nájemní smlouva), hrozila osobám ztráta bydlení. Podpořená osoba spolupracovala s realizačním týmem již delší dobu (kontaktovala realizační tým na základě doporučení jiné podpořené osoby) v rámci snahy udržet si stávající bydlení, přičemž spolupráce týmu spočívala v pokusu nalézt konsensus se stávajícím pronajímatelem.

Stručná sociální anamnéza: Podpořená osoba pobírá starobní důchod, manžel pracoval jako technický pracovník města. Vnuk navštěvuje základní školu. Příjmy rodiny byly dostačující. Dotyční jsou Romové, což, jak se ukázalo při řešení jejich problému, bylo do jisté míry hendikepující. Exekuce ani dluhy rodina nemá.

Řešení situace: Možným řešením bylo zažádat o městský byt a dále se pokusit zprostředkovat bydlení u některého ze soukromých pronajímatelů. Realizační tým oslovil společně

s podpořenou osobou několik místních pronajímatelů bytů, ovšem vždy narazil na stejný problém: soukromí pronajímatelé odmítli podepsat nájemní smlouvu s touto konkrétní Romkou, aniž by pro to uvedli relevantní důvod, uváděli pouze obecně špatné zkušenosti s romským etnikem. Proto se realizační tým zaměřil na možnost získání městského bytu. Při projednávání v bytové komisi bylo zohledněno, že manžel podpořené osoby dlouhodobě pracuje v technických službách města (bez jakýchkoliv problémů), neexistence dluhů a exekucí a rovněž dlouhodobá bezproblémová spolupráce s realizačním týmem projektu. Proto byl městský byt podpořené osobě přidělen.

Dosažené výsledky (dopad): Podařilo se eliminovat hrozbu ztráty bydlení pro podpořenou osobu a její rodinu. Tato rodina získala standardní bydlení s jistotou pravidelného prodloužení nájmu (za předpokladu, že podpořená osoba bude řádně plnit své povinnosti). Stejně jako v předchozím případě se podpořená osoba bez problémů adaptovala v městském bydlení a v soužití s ostatními nájemníky.

Závěr: Podpořená osoba nadále spolupracuje s realizačním týmem a byla zařazena do pilotáže projektu.

Kazuistika 4

Podpořená osoba v oblasti bydlení dlouhodobě pobývala na ubytovně, opakovaně podávala žádosti o přidělení městského bytu, ale neúspěšně. Spolupráce s podpořenou osobou byla zahájena v únoru 2019 na základě podnětu od pracovnice odboru sociálních věcí. Podpořená osoba žije sama, v době zahájení spolupráce pobírala dávky hmotné nouze. Z rodinných příslušníků je ve styku s vnukem, který ji občas navštěvoval. Podpořená osoba má zdravotní problémy s koleny, v době zahájení spolupráce lékaře pravidelně nenavštěvovala.

Stručná sociální anamnéza: Podpořená osoba usilovala neúspěšně o vlastní bydlení a potýkala se se zdravotními problémy. Dalším problémem byl její finanční stav (dávky hmotné nouze stačily pouze na ubytování a základní potřeby).

Řešení situace: Ze strany realizačního týmu a odboru sociálních věcí byla dotyčná osoba opakovaně podpořena při jednání bytové komise, která doporučuje radě města přidělení městského bytu. Podpořené osobě byl městský byt přidělen v červnu 2020. V oblasti zdraví došlo ke zlepšení rovněž, protože bydlení v centru města znamenalo pro podpořenou osobu možnost pravidelně navštěvovat lékaře.

Dosažené výsledky (dopad): Získání trvalého a stabilního bydlení, což znamená pro podpořenou osobu možnost pobírat příspěvek na bydlení. Přesto se podpořená osoba musela psychicky vyrovnat se skutečností, že je nyní zodpovědná za udržení bydlení, pořízení vybavení bytu a za úhradu dalších nákladů spojených se stěhováním. Možnost pravidelných kontrol u lékaře ve svém důsledku znamenala včasné odhalení vážného onemocnění, kterým podpořená osoba trpí, a zahájení léčby.

Závěr: Aktuálně podpora splnila svůj účel, u podpořené osoby došlo k celkové resocializaci, získala stabilní bydlení, možnost pravidelných návštěv u lékaře a možnost standardních stylů se svými blízkými.

Kazuistika 5

Podpořená osoba v oblasti bydlení dlouhodobě pobývá na ubytovně v sociálně vyloučené mikrolokalitě. Je nezaměstnaná, pobírá dávky hmotné nouze. Dotyčná osoba má problém s alkoholem, v době zahájení spolupráce uváděla, že kvůli zdravotním problémům není schopna najít si odpovídající zaměstnání. Podpořená osoba žije sama, místnost na ubytovně sdílí s další osobou. Čas od času nezvládá podpořená osoba hradit nájem na ubytovně a dostává se tak do dluhů. S podpořenou osobou se pracovníci projektu seznámili v rámci standardní terénní činnosti, spolupráce probíhá od července 2019.

Stručná sociální anamnéza: Podpořená osoba často deklaruje, že má zájem o standardní bydlení a zaměstnání, ale fakticky pro dosažení tohoto cíle nečiní žádné kroky. Se svou aktuální situací je v zásadě smířena, zřejmě jí tato situace do jisté míry i vyhovuje. Za nejpodstatnější považuje úspěšné vyřízení žádosti o přiznání invalidního důchodu, což by znamenalo zvýšení jejího příjmu bez nutnosti pracovat.

Řešení situace: Členové realizačního týmu opakovaně jednali s majitelem ubytovně o řešení dluhů spojených s ubytováním podpořené osoby. Ze strany PPZB byla podpořená osoba opakovaně motivována, aby si našla zaměstnání, a PPZB pomáhala podpořené osobě vyplňovat žádosti o městský byt, též ji pravidelně informovala o nabídkách komerčního bydlení v Rumburku a okolí. Terénní zdravotní pracovník podpořenou osobu motivoval k pravidelným zdravotním prohlídkám a pomáhal při vyřizování žádosti na ČSSZ k přiznání invalidního důchodu, též ji motivoval ke krokům, které směřovaly k omezení užívání alkoholických nápojů.

Dosažené výsledky (dopad): Podpořená osoba si udržela stávající bydlení na ubytovně, zaměstnání si však aktivně nehledá, stále přetrvávají problémy s alkoholem a občasné problémy s opožděnou úhradou nákladů spojených s ubytováním.

Závěr: Za úspěch lze považovat alespoň udržení stávajícího bydlení na ubytovně, vzhledem k postoji podpořené osoby k řešení své situace bude dohoda o spolupráci ukončena.

Prevence ztráty bydlení: Staré Křečany

Činnost zaměřená na prevenci ztráty bydlení v rámci projektu *Lepší život pro občany Starých Křečan* během období 2018-2021 usiluje o zlepšení přístupu k bydlení osob sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených, žijících převážně v mikrolokalitách obce Staré Křečany.

„Schopnost CS uplatnit se na trhu práce souvisí mj. s jejím ztíženým přístupem ke službám v oblasti podpory bydlení, řešení zadlužení, ale i jejich nízkých kompetencí, ztráty pracovních návyků a celkové demotivovanosti a nízké vůli ke změně. Prvotním impulsem pro zlepšení potenciálu je aktivizace cílové skupiny a její motivace ke změně. Cílová skupina osob, na kterou je projekt zaměřený se vyznačuje nízkou vůli systematicky řešit primární problémy. Stabilní bytové podmínky jsou výchozí situací proto, aby byla schopna zapojit se a uplatnit se na trhu práce. Současně při snaze zlepšit přístup osob z cílové skupiny k bydlení je velice důležité, aby byly řešeny další bariéry, které s bydlením úzce souvisí – zadluženost, zdraví, nízká finanční a dluhová gramotnost a apod. Na tomto základě lze predikovat úspěšné uplatnění se na trhu práce.“ (Obec Staré Křečany, 2020, str. 3)

Podobně jako v Rumburku, byla i ve Starých Křečanech pro daný účel vytvořena pozice **pracovníka prevence ztráty bydlení** – v obci činnost zajišťují **dvě pracovnice**, působící přímo v terénu (PPZB mají k dispozici i kancelář, která je umístěná v Polyfunkčním domě

na návsi obce Staré Křečany, provozní doba pracoviště je pondělí a středa 10-18 hodin, úterý a čtvrtek 8-14 hodin). Od PPZB dostávají osoby z CS konkrétní podporu při řešení tíživých životních situací v oblasti bydlení a v oblasti zadluženosti. Kromě PPZB se na plnění cíle podílí odborný garant; přehled hlavních činností pracovníka prevence ztráty bydlení a odborného garanta je uveden v tabulce 16.

Tabulka 16: Přehled hlavních činností Preventisty ztráty bydlení a Odborného garanta

Preventista ztráty bydlení	Odborný garant
provádí oslovení cílové skupiny	odborně vede a dohlíží nad činností preventistů ztráty bydlení
seznamuje cílovou skupinu s nabídkou zapojení se do projektu	provádí včasnou intervenci v oblasti prevence ztráty bydlení v součinnosti s dluhovým poradcem, evaluátorem a koordinátorem projektu
seznamuje cílovou skupinu s možnostmi projektu	připravuje, vede a aktualizuje plány podpor zapojených osob
připravuje a uzavírá s cílovou skupinou dohody o vstupu do projektu	řeší vzniklou individuální situaci jednotlivých nájemníků s příslušnými pracovníky OÚ
komunikuje s odborným garantem / sociálním pracovníkem	komunikuje se správcí bytových domů, sociálními pracovníky, pracovníky bytového fondu
detekuje vznikající dluhy mezi obyvateli	
komunikuje s dluhovým poradcem	
spolupracuje s asistenty prevence kriminality	

Zdroj: Evaluační plán projektu „Lepší život pro občany Starých Křečan“

Pracovníci prevence ztráty bydlení byli postupně **osloveni a kontaktováni** všichni **obyvatelé Starých Křečan**, kteří na základě písemných podkladů (např. exekucí) nebo na základě místní znalosti pracovníci **podporu prostřednictvím projektu potřebovali** (včetně těch, kteří na začátku neměli zájem a nabízenou možnost zapojení do projektu odmítli). Za výhodu zástupce obce označil skutečnost, že jedna z pracovníků je místní, tj. se znalostí obyvatel sociálně vyloučených mikrolokalit:

„Tady byla výhoda velká, že ta jedna pracovnice je bývalá zaměstnankyně z jednoho krámu, takže zná ty lidi osobně. Ta druhá není místní, takže pro ni ten vstup do lokality byl horší, ale pak se to nějak vyrovnalo.“ (respondent 1)

V úvodu projekt počítal s oslovením 110 osob z CS a zapojením 80 osob (z celkového počtu oslovených). Při realizaci bylo **osloveno 145 osob, aktivně se zapojilo 134 osob** (66 žen a 68 mužů). Někteří však využili možnosti pouhého poradenství a jejich podpora je v rozsahu do 15 hodin. **V průběhu roku 2020 probíhala spolupráce se 41 osobami** z řad cílové skupiny.

Pro jasné vymezení způsobů práce s klienty byly stanovené a konkrétně definované skutečnosti a události, které předcházely nebo byly příčinou, která vedla k nepříznivé situaci jednotlivých klientů nebo celých rodin, které v důsledku jejich neřešení přímo nebo postupně vedou ke ztrátě stávajícího bydlení. Byly definovány 4 faktory, jejichž společným jmenovatelem

je nedostatek finančních prostředků a následné neplnění závazků spojených s bydlením, které vede až ke ztrátě právního nároku na stávající bydlení. Jako bezprostřední spouštěč problémů vedoucích ke ztrátě současného bydlení byly lze popsat 3 nejčastější příčiny: rozpad partnerského vztahu, vystěhování po jednostranném vypovězení nájemní smlouvy bez předchozího oznámení ze strany pronajímatele a individuální problémy (závislosti všeho druhu, psychické poruchy, mentální postižení či duševní onemocnění). Cílem prvotního kontaktu s ohroženou domácností je navázat vztah založený na vzájemné důvěře a motivovat členy domácnosti k řešení nastalých problémů. Pracovníci se snaží společně s klienty určit a konkretizovat potřeby klientů, protože většinou toho klient není sám schopen.

Dle vyjádření zástupce obce se reálně podařilo vyřešit problémy s bydlením u přibližně 10 osob. S podporou terénních pracovníků dokázaly získat nové, kvalitnější a levnější bydlení:

„Podařilo se celkem výraznou měrou zapříčinit to, že bylo, dejme tomu, deset osob, které žily v podmínkách ne příliš vyhovujících, a podařilo se je z toho bytu dostat, protože to byl byt nějakého soukromníka. Samozřejmě tam platili nehorázný peníze, sehnaly jim bydlení třeba i mimo katastr obce, ale sehnaly jim bydlení levnější, a hlavně výrazně kvalitnější.“ (respondent 1)

Shrnutí dopadu 2:

V Rumburku i Starých Křečanech je **činnost prevence ztráty bydlení** paralelně realizována **pracovníky prevence ztráty bydlení** – v Rumburku v rámci projektu *Cesta k lepšímu bydlení*, ve Starých Křečanech v rámci projektu *Lepší život pro občany Starých Křečan*. Díky nově vytvořené pozici spadající pod organizační složky MěÚ/OÚ je možné osobám ohroženým ztrátou bydlení, resp. sociálním vyloučením poskytovat individuální podporu v terénu – v rámci opatření bylo doposud **v Rumburku intenzivně podpořeno 75 osob, ve Starých Křečanech za rok 2020 probíhala spolupráce se 41 osobami** (aktivně se zapojilo 134 osob, část z nich ale využila možnosti pouhého poradenství). PPZB podporuje osoby ohrožené ztrátou bydlení především v terénu, při složitějších případech dochází k součinnosti s tzv. mentorem pro bydlení (Rumburk), resp. oborným garantem (Staré Křečany). Pod metodickým vedením pracovníci napomáhají CS i při aktivizaci řešení zadluženosti. **Spolupráce probíhá s Městem/Obcí, soukromými pronajímateli, příp. i poskytovateli sociálních služeb** působících na území dotčených obcí (např. Kostka Krásná Lípa, p. o., CEDR – komunitní spolek). Přestože realizace obou projektů zasahovala/zasahuje do roku 2021 (tzn. v době evaluačního šetření nebyly k dispozici závěrečné výstupy), je z výpovědí zástupců zřejmé, že vytvořené systémy prevence ztráty bydlení jsou v obou obcích funkční. Díky poskytované podpoře se podařilo část osob ohrožených ztrátou bydlení **motivovat k řešení svých problémů a stabilizovat bytovou situaci**.

6.1.3 Dopad 3: Snížení míry zadlužování obyvatel, změna kompetencí obyvatel pro řešení zadluženosti

Co se týče dluhové problematiky, město Rumburk i obec Staré Křečany se již v minulosti snažily situaci řešit, ale jednalo se o řešení neprovázané a nekoncepční. Dluhové poradenství v regionu poskytovaly (a stále poskytují) následující subjekty: Oblastní charita Rumburk, Kostka Krásná Lípa, MěÚ Rumburk a místní pobočka Úřadu práce ČR²⁰. Staré Křečany dluhovým poradenstvím nedisponovaly vůbec, lidé zde byli odkázáni na nabídku města Rumburk, příp. Krásné Lípy. Dostupné dluhové poradenství je poskytováno již od prvních známek problémů, nezaplacení první splátky až po exekuce či insolvenční řízení (poradce

²⁰ V Rumburku působila ještě dluhová poradna občanského sdružení Fin Archa, která svoji činnost ukončila.

pomáhá lidem zorientovat se v situaci a v legislativě, stanovit si rozpočet, kontaktovat věřitele, nastavit splátkové kalendáře, zhodnotit zákonnost exekuce a postupů i věřitelů, řešit problémy s exekucí, zhodnotit a připravit podklady pro oddlužení). Ačkoliv motivace obyvatel obou obcí po řešení své dluhové situace rok od roku vzrůstá, podoba poskytovaných služeb nedokázala tuto poptávku saturovat.

Komunitní centrum Kostka Krásná Lípa, p. o. – sociální služba **Poradna v kostce**: největší objem poradenství je poskytován lidem, kteří řeší své dluhy. Meziročně se zvyšuje počet osob, kterým je v rámci Šluknovska dluhové poradenství poskytováno. Pro srovnání, v roce 2018 bylo podáno 17 návrhů na oddlužení, poradnu navštívilo 97 osob, v roce 2019 bylo podáno 40 návrhů na oddlužení a poradnu navštívilo 149 klientů (Výroční zprávy organizace). Služba je poskytována zdarma, a to buď v Komunitním centru v Krásné Lípě, příp. na jiném sjednaném místě či v domácnosti klienta. Terénní služba je poskytována ve sjednaném čase, ambulantní služba je poskytována každý čtvrtek od 8 do 12 hodin.

Oblastní charita Rumburk – sociální služba **Občanská poradna**: služba je poskytována ambulantní formou, pět dní týdně (pondělí, středa, čtvrtek mezi 9-12 a 13-15 hodin, úterý a pátek 9-12 hodin). Prostřednictvím rumburské poradny bylo v roce 2018 dluhové poradenství poskytnuto 132 osobám, v roce 2019 taktéž a podáno bylo 12 návrhů na oddlužení. V roce 2020 bylo podáno a povoleno 7 návrhů na oddlužení (Výroční zprávy organizace).

Ukazatele, jimiž je možné dopad níže popsanych realizovaných opatření prokázat, jsou uvedeny v tabulce 17.

Tabulka 17: Přehled klíčových evaluačních ukazatelů – dopad 3

Dopad	Evaluační ukazatel
<i>Snížení míry zadlužování obyvatel, změna kompetencí obyvatel pro řešení zadluženosti</i>	• existence vyhlášky obce o zákazu podomního obchodu • změna kapacity dluhového poradenství • změna počtu osob v exekuci • změna počtu osob v insolvenci • míra informovanosti o způsobech oddlužení mezi obyvateli SVL

Nařízení o zákazu pochůzkového a podomního prodeje: Rumburk, Staré Křečany

Město Rumburk i obec Staré Křečany mají vydaná **nařízení o zákazu pochůzkového a podomního prodeje** – jedná se o Nařízení města Rumburk č. 1/2020 a Nařízení obce Staré Křečany č. 1/2016. Obě obce přistoupily k zákazu podomního a pochůzkového prodeje z důvodu ochrany občanů města před nekalými praktikami prodejců a z důvodu prevence kriminální činnosti na území obcí i z důvodu stížností a podnětů z řad občanů. Na informování občanů o existenci zákazu se podílejí svou činností asistenti prevence kriminality (APK), kteří působí v obou obcích. Vzhledem k tomu, že projekt APK primárně spadá do oblasti bezpečnost (jež není zahrnuta do předkládané evaluace), zmiňujeme jejich činnost pouze okrajově: v Rumburku projekt APK funguje již od roku 2013, financování je primárně dotováno za spoluúčasti Města Rumburk z Programu prevence kriminality na místní úrovni z Ministerstva vnitra (MV) ČR. Působí zde 4 APK. Ve Starých Křečanech APK fungují od roku 2014, financování je od roku 2018 do roku 2022 zajištěno navazujícími projekty OPZ *Bezpečné Staré*

*Křečany a Komplexní řešení problematiky bezpečnosti a sociálně patologických jevů ve Starých Křečanech. Činnost zde zajišťují 2 APK. Co se týče **monitoringu výskytu podomního prodeje**, tj. míry dodržování nařízení **nebyly v rámci evaluačního šetření zjištěny podrobnější informace.***

Protidluhová kampaň: Rumburk

V SPSZ byla definována opatření zaměřená na dluhovou problematiku směřující ke **zvýšení informovanosti CS** o možnostech řešení zadluženosti a prevence zadlužování formou edukativní protidluhové kampaně a k **aktivizaci CS při řešení problémů v oblasti dluhů a míry zadlužení** (např. doprovodem do dostupných dluhových poraden či k jednání na odborech Města Rumburk).

Opatření jsou od roku 2019 realizována v rámci projektu *Cesta k lepšímu bydlení* a cíle jsou naplňovány především prostřednictvím činnosti pracovníka na pozici **Koordinátora protidluhové kampaně**²¹, která byla pro projektové účely vytvořena a spadá pod organizační složku MěÚ Rumburk. Vzhledem ke vzájemné provázanosti jednotlivých aktivit souvisejících s podporou CS osob žijících v sociálním vyloučení/ohrožených sociálním vyloučením v oblasti bydlení, zdraví, zaměstnanosti a dluhů koordinátor protidluhové kampaně spolupracuje s mentorem pro bydlení, pracovníkem prevence ztráty bydlení, terénním zdravotním pracovníkem. Dále spolupracuje s pracovníky dalších organizací – NNO, poskytovateli služeb, pracovníky prevence ztráty bydlení v projektu realizovaného ve Starých Křečanech (v rámci distribuce části edukačních letáčků).

Co se týče samotné **edukativní kampaně formou letáčků**, byla zaměřená na témata: jak nepadnout do dluhové pasti, podmínky oddlužení, práva a povinnosti dlužníka vůči exekutorovi aj. Původně předpokládaný náklad byl 2 250 ks na jedno téma, celkem 9 000 ks (třetina distribuována v SVL obce Staré Křečany). Letáčky byly vytvořeny koordinátorem protidluhové kampaně (konzultovány i s Občanskou poradnou Oblastní charity a Kostkou Krásná Lípa). Distribuce probíhala ve spolupráci s koordinátorem pro bydlení a pracovníky prevence ztráty bydlení, příp. dalšími terénními pracovníky. Vzhledem k **relativně nízkému zájmu CS o letáky** byl jejich náklad snížen:

„To mělo minimální efekt a dopad na tu cílovou skupinu. Ty letáčky, kterých tam byl nastaven určitý počet, tak o ty nebyl v podstatě zájem. Některý skončily právě na chodbě v kancelářích, tam kde byly rozmístěny, tak tam možná ještě nějaký ležej...“ (respondent 3)

V březnu 2019 proběhl v prostorách MěÚ Rumburk **seminář na téma „Ochrana spotřebitele s úvodem do dluhové problematiky“** spojený s diskusí o insolvenčním zákoně a dopady zadluženosti, který koordinovala lokální expertka ASZ pro oblast předluženosti. Semináře se zúčastnil koordinátor protidluhové kampaně, pracovník prevence ztráty bydlení a terénní zdravotní pracovník, ale i zástupci dalších organizací (Kostka Krásná Lípa, p. o., WHITE LIGHT I, z. ú., Úřad práce ČR aj.). V dubnu 2019 proběhla opět na MěÚ Rumburk **přednáška na téma „Způsoby vymáhání exekuce“**, a to opět pod vedením lokální expertky ASZ. Přednášky se účastnili členové projektů OPZ realizovaných v Rumburku a Starých Křečanech zástupci dalších organizací.

---

²¹ Personálně činnost zajišťuje stejná osoba, která v Rumburku zastává i funkci Koordinátora pro bydlení.

V říjnu 2019 se mohli zástupci veřejnosti, senioři, ale také klienti projektu *Cesta k lepšímu bydlení* na MěÚ v Rumburku zúčastnit **Dne otevřených dveří spojeného s besedou na téma finanční gramotnost**. Zájemcům byly představeny některé odbory městského úřadu (odbor majetkový, sociálních věcí a zdravotnictví, odbor komunálních věcí), tedy především ty, se kterými mohou přijít nejčastěji do styku. Samotnou besedu vedl finanční poradce Jiří Charvát a účastníci se dozvěděli informace o finančních produktech, jak společnosti pomocí reklam ovlivňují myšlení spotřebitelů a na co si dávat v této souvislosti pozor. Mezi další témata patřila dluhová spirála a dluhy obecně aj. Pro seniory byla navíc připravena i část věnovaná důchodovému systému v České republice.

Obdobná akce, tj. **druhý Den otevřených dveří spojený s besedou**, se měla uskutečnit v roce 2020. Z důvodu mimořádných opatření v souvislosti s pandemií covid-19 byl termín přesunut a akce proběhla v červnu 2021. Účastníci se dozvěděli nejen základní informace o náplni činnosti jednotlivých odborů městského úřadu, ale především poznatky a praktické informace z oblasti bankovních a úvěrových produktů, informace o metodách, jakých využívají nebankovní společnosti pro nalákání potenciálních klientů, či praktické informace a zkušenosti se způsoby, jak snížit náklady a výdaje při rodinném hospodaření. Téma besedy souviselo s finanční gramotností, konkrétně bylo zaměřené na insolvenční zákon (definování základních pojmů týkajících se orgánů činných v tomto řízení, popis zabavitelných a nezabavitelných movitých a nemovitých věcí dlužníka, sdělení prevence dluhové problematiky). Přednášku a následnou besedu vedl opět finanční poradce Jiří Charvát (společnost Partners – Finanční poradenství jinak), který podobné aktivity nabízí i žákům základních a středních škol.

Dluhové poradenství: Staré Křečany

Naplnění cílů spojených s dluhovou problematikou je ve Starých Křečanech rovněž spojeno s realizací projektu *Lepší život pro občany Starých Křečan*, tj. provázáno s činností terénních pracovníků prevence ztráty bydlení a dluhového poradce, který ve Starých Křečanech začal v rámci projektu poskytovat dluhové poradenství.

V roce 2018, tedy před započatím realizace projektu, obec evidovala celkem **198 dlužníků na nájemném s celkovou dlužnou částkou 288 429 Kč**. Obec se snažila řešit problém s dlužníky vlastními silami, nicméně neměla pro kontakt s osobami vyčleněného pracovníka. Zároveň obec neměla nikdy zájem problém řešit přeprodáváním pohledávek jiným subjektům, a tím ještě více zadlužovat dané osoby. **V roce 2020** bylo evidováno **119 dlužníků s celkovou částkou 126 197 Kč, počet dlužníků i objem dlužné částky se tedy podařilo během dvou let snížit**.

Podpora v oblasti dluhů probíhá tak, že s osobami z CS vytipovanými pracovníky prevence ztráty bydlení navazuje spolupráci dluhový poradce. Cílem podpory dluhového poradce je snížit míru zadluženosti CS. Dluhová poradna funguje v kanceláři pracovníků prevence ztráty bydlení, tj. v Polyfunkčním domě ve Starých Křečanech. **Dluhové poradenství** je poskytováno **ambulantní formou dvakrát týdně**, a to v úterý a čtvrtek od 15 do 18 hodin tak, aby byla zajištěna dostupnost pro co nejširší okruh osob z CS. Po domluvě s CS je možné jednání i mimo kancelář a provozní dobu poradny, tj. dluhový poradce působí i přímo v terénu, což dále snižuje prahovost služby:

„Fungovalo dobře to, že on byl i schopný do těch domácností lidí docházet, aby tam byl ten osobní kontakt. Já si myslím, že ohledně těch dluhů je tohle asi nejdůležitější, aby mu věřili...I o víkendech to dělal.“ (respondent 1)

V poradně probíhají individuální konzultace a podpora osobám z CS. Mimo přímou práci s klienty poradce vyhledává a připravuje podklady k jednání s klienty, komunikuje s věřiteli apod. V rámci spolupráce s CS mapuje výši a počet jejich dluhů (výpis z centrální evidence exekucí, SOLUS, zdravotní a sociální pojišťovny), posuzuje oprávněnost a výši dluhů/exekuce, případně připravuje podání odporu apod. Součástí práce poradce je také zpracování dokumentace dlužníka, základní poradenství v oblasti insolvencí, komunikace a spolupráce s pracovníky prevence ztráty bydlení. Poradce **vyhodnocuje a navrhuje opatření** týkající se potřeb CS v oblasti dluhové problematiky, **s nimiž dále pracuje pracovník prevence ztráty bydlení, resp. odborný garant.** K nejčastějším úkonům dluhové poradny patří:

- sepsání splátkových kalendářů;
- komunikace s okresním soudem v Děčíně (nejvíce exekutorských řízení klientů);
- řešení neoprávněných exekucí;
- podání insolvenčního řízení.

Ve II. Průběžné zprávě evaluace projektu (z prosince 2020) je uvedeno:

„Aktuálně pracuje dluhový poradce s 13 osobami a řeší převážně exekuční řízení. Zjištění dlužné částky probíhá buď dotazem do rejstříku exekucí prostřednictvím České pošty nebo oslovením konkrétního exekutorského úřadu. Největším problémem je malá finanční zajištěnost klientů. Nadále probíhá velmi úzká spolupráce s účetní obce Staré Křečany ohledně dlužníků za odpadové hospodářství a nájemné. V tomto případě jsou aktivní 3 klienti, kteří mají zájem pomoci splátkového kalendáře své dluhy vůči obci uhradit.“ (Obec Staré Křečany, 2020, str. 5)

Prostřednictvím dluhové poradny působící přímo ve Starých Křečanech byla **snížena prahovost služby dluhového poradenství, resp. její dostupnost** (klientům nevznikají další náklady na dojíždění do poraden okolních měst). Díky tomu je možná efektivnější **aktivizace a motivace CS** osob, které žijí na okraji společnosti a z důvodu sociálního vyloučení nemají příliš důvěru k institucionální pomoci.

Klíčovým prvkem je navázání dlouhodobé spolupráce na bázi vzájemné důvěry mezi klienty a terénními pracovníky prevence ztráty bydlení. I u PPZB je zapotřebí dále zvyšovat znalosti v oblastech finanční gramotnosti, lokálních možností řešení bezdomovectví, lokálních možností pomoci drogově závislým, tj. znalostí přímo navázaných na jejich preventivní činnost, kterou přirozeně a zcela samostatně provádějí v rámci svých pochůzek.

Shrnutí dopadu 3:

Vzdělávací aktivity realizované Městem Rumburk, které byly zacílené na zlepšení informovanosti obyvatel o dluhové problematice vč. zvýšení celkové finanční gramotnosti v rámci protidluhové kampaně, splnily svůj účel pouze částečně. S ohledem na data týkající se zadluženosti osob v Rumburku, která ukazují rostoucí podíl osob v exekuci vysoce převyšující průměr za ČR (za rok 2019 to bylo 26 % z celkového počtu obyvatel), je patrný prostor pro další rozvoj dluhového poradenství.

Potenciál k aktivizaci CS má dle evaluačního šetření spíše individuální podpora obyvatel, specificky osob v sociálním vyloučení nebo sociálním vyloučením ohrožených. Takový charakter podpory byl využit ve Starých Křečanech, kde se podařilo provázat činnost terénních pracovníků prevence ztráty bydlení s ambulantní službou dluhové poradny, která přímo ve Starých Křečanech začala působit – kapacita dluhového poradenství se tím zvýšila, zároveň

se snížila prahovost služby. Z dostupných údajů Exekutorské komory vyplývá, že ve Starých Křečanech vývoj počtu osob v exekuci za období let 2016-2019 stagnuje a jejich podíl z celkového počtu obyvatel daného územního celku (necelých 17 %) je stále nad průměrem za celou ČR (zhruba 9 %). Pozitivním ukazatelem nicméně může být skutečnost, že se meziročně (2018 vs. 2019) podařilo ve Starých Křečanech snížit počet osob s dluhem vůči obci:

„Jedna skupina, to jsou lidi, co jsou zadlužení vůči obci, tak ty se podařilo z větší části oddlužit. Bud' to prostě nevěděli, nebo prostě to zanedbali. Udělali si splátkové kalendáře, které byly k jejich situaci reálné, takže část lidí už ty dluhy má splacené. A pak jsou lidi, co mají dluhy vůči ostatním společnostem a tak dále. U některých se podařilo je třeba i částečně oddlužit, u některých se podařilo oddlužit úplně, ale to je prostě minimum, pak je ta velká část lidí, co mají těch dluhů za x milionů a je pro ně nereálné se oddlužit.“ (respondent 1)

6.2 Naplňování cílů KPSVL

Kapitola popíše přínosy spolupráce s ASZ pro samotné lokální partnerství. V předchozích kapitolách jsme se více zaměřovali na dopady na osoby sociálně vyloučené a osoby ohrožené sociálním vyloučením, kteří jsou však pro ASZ sekundární cílovou skupinou (práce ASZ na ně nemá přímý vliv, pouze zprostředkovaný). Primární cílovou skupinou jsou pro ASZ institucionální aktéři, se kterými přímo pracuje, a na které má přímý vliv. Kritéria hodnocení partnerství odvozujeme zejména z metodiky KPSVL.

Příprava SPSZ a následná podpora při realizaci aktivit a opatření je základním a klíčovým východiskem KPSVL, proto v rámci evaluace SPSZ hodnotíme také naplňování cílů KPSVL, které jsou v Metodice KPSVL definovány jako „zajištění adresnosti, koordinace, konzistence a synergie místních opatření sociální integrace založených na lokálních potřebách, která budou realizována prostřednictvím specifického mechanismu financování z prostředků ESIF“ (ASZ, 2016, str. 6). Na základě cílů KPSVL se následující část evaluační zprávy zaměří na ověření, zda a do jaké míry realizace definovaných opatření splňuje očekávané parametry – *adresnost, koordinace, konzistence, synergie*. K nim přidáváme také *udržitelnost* jako parametr, který je podmínkou pro dlouhodobé naplňování cílů KPSVL.

6.2.1 Adresnost a relevance

Adresnost a relevanci intervence chápeme jako zacílení intervencí a koncentraci zdrojů na řešení problémů v místě jejich největšího rozsahu. Smyslem je, aby opatření podporovala skutečné potřeby cílové skupiny. Podle dostupných odhadů žije v Rumburku přibližně 460 osob v sociálním vyloučení, resp. je ohrožených sociálním vyloučením, ve Starých Křečanech je to dle odhadů asi 150 osob (počty osob jsou proměnlivé s ohledem na migraci obyvatel v rámci regionu Šluknovského výběžku).

Při strategickém plánování byla nejvíce akcentována tematická oblast bydlení. Cíle a opatření SPSZ v oblasti bydlení byly vhodně nastavené, reflektovaly potřeby cílové skupiny ohrožené sociálním vyloučením – počet osob ohrožené ztrátou bydlení je v Rumburku odhadován na 150 a ve Starých Křečanech na 20 osob. Opatření byla zaměřená právě na **prevenci ztráty bydlení**, v Rumburku byla vytvořena Koncepce prostupného bydlení, jejíž součástí byla revize pravidel pro přidělování městských bytů a ověření její správnosti v praxi, kdy se díky pilotáži podařilo několika osobám z CS získat městský byt a bydlení si udržet. V oblasti zaměřené na dluhy byly cíle a opatření **zacílené na zvýšení edukovanosti obyvatel ohrožených zadlužením**, ukázalo se však, že pro aktivizaci CS je **důležitá především individuální podpora a dlouhodobější spolupráce** (s ohledem na nízkou motivovanost CS

aktivně řešit své problémy, nedůvěru vůči úřadům apod.) – to se podařilo v rámci **zlepšení dostupnosti dluhového poradenství** v návaznosti na práci terénních pracovníků prevence ztráty bydlení ve Starých Křečanech.

6.2.2 Konzistence s potřebami

Konzistence kapacity prováděných opatření **s potřebami osob** ohrožených sociálním vyloučením je podle dotazovaných aktérů **odpovídající**, posílena by dle některých aktérů mohla dále být v oblasti dluhového poradenství. V hodnocení atributu konzistence standardně narážíme na to, že **potřeby obyvatel často přesahují možnosti aktérů tyto potřeby saturovat – klíčovým tématem tak zůstává bydlení, zejména na úrovni funkčního systému prostupného bydlení** (nízká kapacita nízkoprahových ubytovacích možností, kapacita bytového fondu, resp. absence sociálních bytů).

Podle zástupce Města Rumburk z pohledu potřeb CS **chyběla v rámci opatření cílená podpora v oblasti zaměstnání** (která ovšem s problematikou bydlení, resp. zabránění jeho ztráty úzce souvisí):

„Překážkou byla v podstatě aktivní politika zaměstnanosti, že nám chyběl nějaký člověk, který by ještě řešil v projektu v rámci těch opatření i pracovní příležitosti, který oni (CS) taky v podstatě hledali. Kdyby byl člověk, který by byl v rámci základního poradenství a měl přehled o trhu pracovních příležitostí a nejenom tady, ale i v zahraničí, v Německu.“ (respondent 3)

Podle zástupce Obce Staré Křečany byl problém ve specifikaci CS pro podpořené projekty (lidé v produktivním věku), která **neumožňovala do opatření zahrnout skupinu starších obyvatel**, které jsou sociálním vyloučením rozhodně ohrožené:

„Mám pocit, že z toho projektu byli odsunutí lidé, kteří byli staršího věku. Myslím, že tam bylo 65+. A já si myslím, že je to ale potřeba té obce, máme tady staré lidi a potřebují větší pomoc.“ (respondent 1)

6.2.3 Koordinace

V období přípravy SPSZ byla intenzita **vzájemného setkávání aktérů na úrovni LP relativně vysoká**, poté se intenzita spolupráce napříč pracovními skupinami snižovala. Během implementace se **prohloubila spíše individuální spolupráce mezi ASZ a Městem Rumburk, ASZ a Obcí Staré Křečany** (realizátory dvou projektů v OPZ), spíše než mezi Městem/Obcí a dalšími aktéry (NNO). Roztříštěnost, příp. duplicita poskytovaných služeb přetrvává (jako problém byla označena již při vzniku SPSZ). Někteří klienti služeb podle respondenta duplicitu vědomě využívají:

„Další problém bylo to, a to vidím ještě i do dneška, není koordinace. Když máte vytypovaný objekt, kde fungují naše terénní pracovníce, a najednou, vy ani o tom nevíte, sejdou se vám tam další tři služby. Ti lidé některý třeba nejsou hloupý a dělají to vědomě, protože mají vlastně servis ze tří stran. Tady si myslím, že ten koordinátor třeba v rámci ORP by měl fungovat.“ (respondent 2)

6.2.4 Synergie na úrovni opatření

Co se týče synergie na úrovni opatření, tj. **zaměření jednoho projektu na více tematických oblastí**, je důležité uvést, že jak projekt realizovaný Městem Rumburk, tak projekt realizovaný Obcí Staré Křečany představují **komplexní projekty první svého druhu ve městě/obci**. Projekty jsou inovační celou šíří aktivit v oblasti bydlení, zdraví a dluhů, zahrnující účinné nástroje, jak zmírňovat či předcházet sociálnímu vyloučení. Díky aktivní práci terénních pracovníků dochází ke zlepšení podmínek bydlení, příp. odvrácení hrozby bezprostřední ztráty bydlení. Pravidelným kontaktem s CS jsou osoby ohrožené zadlužením motivovány

k předcházení riziku pádu do dluhové pasti a posilování kompetencí ke zvládnutí hospodaření s penězi. Projekty celkově přispívají k navázání kontaktu s lidmi, kteří často žijí na okraji společnosti a z důvodu sociálního vyloučení nemají důvěru k institucionální pomoci.

Přesto bylo zástupcem Města Rumburk zmíněno, že opatření byla primárně zacílena na oblast bydlení (vzhledem k nastavení výzvy č. 52 OPZ), což ve výsledku nepřineslo takový efekt jako v případě, kdy by podpora byla rovnoměrně směřována do všech provázaných oblastí (vč. podpory zaměstnanosti, řešení zadluženosti atd.):

„Ono jde o to, že my jsme tam ze začátku dávali to stromování a vize byla, že to bude mít takzvaně pákový efekt a že když se vyřeší některé z problémů, že se tím pádem vyřeší ostatní problémy. Jenže my jsme řešili jenom bydlení, tak k tomu pákovému efektu tak nedocházelo. Kvůli tomu asi ten dopad na to bydlení byl, ale chyběla tam zaměstnanost. A strach pak z toho, že člověk nemá práci, ale má dluhy, tak se to úplně nevyřeší ten jejich sociální problém.“ (respondent 3)

6.2.5 Udržitelnost

Dva klíčové projekty v rámci KPSVL jsou **v poslední fázi realizace**, resp. ve **fázi ukončování**. Ekonomická udržitelnost bude souviset s **možnostmi finanční podpory**. Obec **Staré Křečany** má pro období let 2020-2022 schválený **Tematický akční plán pro oblast bezpečnost**, jehož součástí jsou kromě opatření primárně souvisejících s bezpečností v obci (pokračující činnost APK, nově činnost domovníků-preventistů) i opatření v oblasti bydlení a dluhů – **pokračující činnost pracovníků prevence ztráty bydlení**, byť s redukováným počtem PPZB ze 2 na 1, **spolupráce s dluhovou poradnou** a nově plánovaná **tvorba dluhové koncepce** pro obec Staré Křečany:

„PPZB – určitě je potřeba v tom pokračovat, protože lidi si tenhle projekt velice vychvalují a myslím si, že kdybychom to tady ukončili, tak se vrátíme do starých kolejí.“ (respondent 1)

6.3 Spolupráce aktérů a ASZ

Jak již bylo uvedeno v kapitole 3.4, ASZ s městem Rumburk a obcí Staré Křečany navázala spolupráci již v roce 2013, opětovná spolupráce byla obnovena v roce 2016 na úrovni vzdálené dílčí podpory pro řešení dvou prioritních oblastí: systému dostupného bydlení a nastavení sítě sociálních služeb pro obyvatele SVL v rámci města. Do KPSVL vstupovalo město Rumburk s obcí Staré Křečany v rámci svazku obcí a Memorandum o spolupráci bylo uzavřeno v červnu 2016. Do procesu strategického plánování byli zapojeni zástupci místní, regionální i státní správy, poskytovatelé sociálních služeb aj.

6.3.1 Strategické plánování

Strategické plánování bylo zástupcem obce Staré Křečany hodnoceno jako pozitivní už ze své podstaty, kdy si aktéři dokázali **identifikovat a pojmenovat potřeby, resp. cíle v oblasti sociálního začleňování a nastavit plán společných opatření**:

„Tak já si myslím, že jsme se posunuli v této oblasti už jenom na základě zahájení té spolupráce s Agenturou, kdy jsme si nastavili nějaký ten plán společných opatření, jak by to mělo probíhat.“ (respondent 2)

Zmíněno bylo i to, že SPSZ reálně představuje strategický dokument, ze kterého se dále vycházelo např. i pro strategický plán rozvoje obce. **Samotný proces strategického plánování**, tj. tvorby SPSZ, byl podle dotázaných **intenzivní**:

„Ten začátek byl hektický, protože jsme byli tlačeni tou momentální situací, která vznikala v rámci Rumburska a vlastně těch severních Čech, takže tam to bylo intenzivní. Pak samozřejmě po uklidnění té situace, když už to mělo přejít do té fáze plnění základních nástrojů, tak samozřejmě něco se zdrželo, něco pokračuje.“ (respondent 2)

Zástupci Starých Křečan byla kritizována dřívější podmínka týkající se velikosti obce pro spolupráci s ASZ, kvůli které musely Staré Křečany vstoupit do svazku obcí s městem Rumburk. Příprava SPSZ je v tomto ohledu složitější, protože je zapotřebí zohlednit, zároveň prosadit odlišné potřeby obou obcí:

„My jsme museli do spolupráce s městem Rumburk, obhajovat to pak na Úřadu vlády před komisí a myslím si, že ano, prolínají se nám ty problémy Rumburka a Křečan, protože jsme sousední teritoria, ale určitě by tam v rámci toho mělo být umožněný, že to může být i obec, která má 500 obyvatel a může mít problémů víc jak třeba desetitisícové město.“ (respondent 2)

6.3.2 Koordinace, podpora ze strany ASZ

Na úrovni spolupráce aktérů a zástupců ASZ, respondenti v evaluačních rozhovorech zmiňovali **personální výměnu**, ke které došlo v průběhu působení ASZ v lokalitě **na pozici lokálního konzultanta**. Spolupráci se stávající lokální konzultankou hodnotí pozitivně s tím, že po počátečním období „zapracování se“ se podařilo vytvořit dlouhodobě stabilní spolupráci:

„Taky tam byla nová, ale myslím si, že postupem času to bylo taky na vysoký úrovni.“ (respondent 1)

Kritický komentář se týkal pouze kapacity, resp. vytiženosti lokálního konzultanta, která se odvíjí od množství lokalit, které má celkově na starost (kdy logicky svou „pozornost“ dělí mezi více subjektů, a tudíž nemusí být vždy operativně k dispozici):

„Na mě to teda působí vysoká pracovní vytiženost lokálního konzultanta. Mně přijde, že když je potřeba se věnovat jedné lokalitě, tak nemá čas třeba na tu naši lokalitu. Některý věci nešly tak, jak by měly jít.“ (respondent 3)

Během spolupráce s ASZ měli pracovníci projektů OPZ **příležitost zúčastnit řady školení organizovaných Agenturou**, např. online dluhové platformy, školení na téma bezpečnost, vězeňství apod. Kromě lokálního konzultanta měli možnost spolupracovat i s lokálními experty ASZ, např. pro oblast dluhů.

Co se týče **sdílení informací** v rámci LP (na úrovni ASZ – město Rumburk – obec Staré Křečany), se z pohledu zástupce Starých Křečan nejprve vyskytovaly problémy, kdy se do Křečan některé informace dostávaly se zpožděním, příp. vůbec. Následně se situaci podařilo zlepšit:

„Šlo to přes Město Rumburk a pak to přišlo k nám a docela pozdě. Anebo prostě mi to přišlo dva dny před tím, ale to už jsem měl domluvený dalších X schůzek, takže jsem se nemohl účastnit...pak se to zase zvedlo, ale dejme tomu první rok, rok a půl, tak to bylo fakt špatný.“ (respondent 1)

Jednoznačně **pozitivně byl hodnocen přínos spolupráce s ASZ** z pohledu možnosti **realizovat úspěšné projekty** města Rumburk a obce Staré Křečany z podpory OPZ, které prohloubily kvalitu práce s CS osob sociálně vyloučených, resp. ohrožených sociálním vyloučením. V rámci spolupráce bylo ze strany ASZ poskytováno **intenzivní projektové poradenství**. To bylo ze strany dotázaných osob hodnoceno pozitivně jako přínosné, pro projektové manažery obou obcí to byly první zkušenosti s realizací tak velkých projektů:

„S prvním lokálním konzultantem byla spolupráce fakt na vysoký úrovni. Připravovali jsme naše žádosti, co budeme jako obec potřebovat, abychom splnili požadavky jak starosty, jak zastupitelstva, tak i občanů. Myslím si, že jsme si to stanovili dost rychlým tempem, takže to netrvalo moc dlouho, a pak jsme začali vytvářet ty projektové fiše.“ (respondent 1)

V průběhu realizace projektů byly ze strany ASZ poskytovány **individuální konzultace dle aktuálních potřeb** (např. ohledně evaluace projektů), což bylo dotázanými zástupci rovněž hodnoceno pozitivně:

„Víceméně když už ten projekt běžel, tak ta podpora byla taková, že jsme se scházeli dejme tomu jednou za dva měsíce. Povyprávěli jsme si o tom, co se děje v projektu, jestli potřebujeme pomoc, jestli všechno víme, známe. Tím, že jsme si sestavili dost dobrý tým u těch projektů, tak jsme ani tu podporu moc nepotřebovali.“ (respondent 1)

Za přínosnou byla označena i aktivita ASZ k vytvoření určité platformy pro vzájemnou výměnu zkušeností terénních pracovníků z projektů OPZ, které vznikly právě v rámci spolupráce s ASZ ze třech lokalit – Rumburk, Varnsdorf a Staré Křečany (příklady dobré praxe, kazuistiky, spolupráce s rodinami atd.).

Za dobu působení ASZ v Rumburku a Starých Křečanech byly kromě SPSZ vytvořeny další strategické dokumenty, např. Koncepce prostupného bydlení města Rumburk, Místní komunikační plán Města Rumburk a Obce Staré Křečany, Tematický akční plán pro oblast Bezpečnost v obci Staré Křečany 2020-2022.

6.3.3 Udržitelnost

Co se týká **další spolupráce města Rumburk s ASZ**, v přípravě je nový SPSZ pro další období, zaměřené na navazující podporu pro oblast bydlení a dluhů, v ideálním případě i zaměstnanost a bezpečnost:

„Určitě bych tam chtěl řešit zaměstnanost, protože teď chyběla. Ty dluhy jinou formou. To bydlení tam zachovat aspoň. Bezpečnost, dluhy, bydlení a zaměstnanost.“ (respondent 3)

Vedení **obce Staré Křečany** má zájem na pokračování spolupráce s ASZ, tentokrát samostatně, nezávisle na Rumburku (vzhledem k tomu, že podmínky to již umožňují), včetně tvorby vlastního Strategického plánu sociálního začleňování pro další období. Lze konstatovat, že obě obce jsou dlouhodobě nakloněné řešit problematiku svých sociálně vyloučených mikrolokalit:

„My jsme těm lidem otevření. Část lidí, co ještě není úplně ztracená, tak toho využije. Část lidem jsme pomohli, ale pak jsou tady i ty ztracený případy, ale to je všude.“ (respondent 1)

Závěrem shrnutí silných a slabých stránek lokálního partnerství v Rumburku a Starých Křečanech:

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
- Vznik strategických dokumentů vč. Koncepce prostupného bydlení - Komplexnost podpory CS, kdy realizované projekty zasahují do více oblastí, ve kterých hrozí riziko sociálního vyloučení - Intenzivní individuální práce s CS prostřednictvím terénních pracovníků jako předpoklad pro postupnou aktivizaci CS - Zvýšení dostupnosti, resp. snížení prahovosti sociálních služeb zaměřených na sociálně vyloučené – např. dluhové poradenství ve Starých Křečanech	- Partnerství v rámci svazku obcí může být problematické – různé potřeby a cíle, komplikovanější výměna informací - Omezené (finanční) možnosti realizace razantnějších změn v bytové politice (zejm. v rámci Rumburku), absence sociálního bydlení - Roztříštěnost v poskytování sociálních služeb na Šluknovsku - Nízká motivace CS k aktivnímu řešení problémů vedoucích k sociálnímu vyloučení (na základě ztráty zaměstnání, bydlení, zadluženosti atd.) - Vytíženost lokálního konzultanta ASZ

7 Závěry evaluace a doporučení

V rámci provedeného evaluačního šetření bylo zjištěno, že spolupráce města Rumburk, obce Staré Křečany a ASZ splnila očekávání místních aktérů zejména v tom, že se podařilo nejprve **zmapovat rozsah sociálního vyloučení, identifikovat problémy a na základě toho vytvořit strategický plán**. Během spolupráce se bohužel nepodařilo udržet angažovanost a posílit motivaci NNO, proto jsou **realizátory opatření výlučně město Rumburk a obec Staré Křečany. Spolupráce se tak rozvíjela zejména mezi ASZ a městem/obcí**. Schválený **SPSZ měl nejvíce nastavených cílů a opatření v oblasti bydlení a všechny z nich se zcela či částečně podařilo naplnit**. Totéž platí i pro další oblasti, které byly v rámci evaluace sledovány – dluhy a částečně i zdraví.

Projekty podpořené v rámci KPSVL byly tři: jeden realizovaný městem Rumburk (zaměřený na oblast bydlení, dluhy a zdraví) a dva projekty realizované obcí Staré Křečany (jeden zaměřený na oblast bydlení a dluhy, druhý na oblast bezpečnosti – na projekt již navazuje další projekt, schválený pro následující období). Realizace opatření v obou obcích započala v roce 2019, hodnotit tak lze zatím spíše krátkodobé dopady opatření.

V oblasti bydlení se podařilo díky individuální podpoře preventistů ztráty bydlení (působících nezávisle na sobě v Rumburku i Starých Křečanech) **pomoci osobám/rodinám, kterým hrozila ztráta bydlení** – např. v Rumburku 6 osob/rodin zapojených do projektu získalo byt z městského bytového fondu a bydlení si dokázali udržet. Problémem zůstává dostupnost různých forem bydlení – **v Rumburku sice byla vytvořena Koncepce prostupného bydlení a byla revidována pravidla pro přidělování městských bytů, prakticky však chybí na území města ubytovací možnosti pro 1. a 2. stupeň** prostupného bydlení (krizové bydlení a sociální byty), poptávka po standardních bytech z městského bytového fondu převyšuje jejich nabídku. **Ve Starých Křečanech dochází k rozšiřování obecního bytového fondu**, a to díky rekonstrukcím vybraných objektů spojeným s vybudováním nových bytových jednotek.

Plněny byly cíle v oblasti zadluženosti, efektivní se ukázala být především **činnost dluhového poradce** působícího v rámci projektu přímo ve Starých Křečanech. Potvrdila se mj. nutnost intenzivní a dlouhodobé spolupráce terénních pracovníků, kteří mají významný vliv na zvýšení motivovanosti CS své problémy aktivně řešit – mj. se **snížila zadluženost obyvatel vůči obci**. Oproti tomu **protidluhová kampaň** bez návazného individuálního dluhového poradenství, realizovaná **městem Rumburk**, se projevila jako **nedostatečně účinná, problém se zadlužeností obyvatel se dále prohlubuje**.

Doporučení pro další období:

- zachovat činnost pracovníků prevence ztráty bydlení v obou obcích, dále posilovat jejich kompetence např. v oblasti finanční/dluhové gramotnosti;
- zvyšovat kapacitu bytového fondu města/obce všemi dostupnými způsoby, zejména k saturaci potřeb v oblasti substandardního bydlení;
- dále podporovat dluhové poradenství v Rumburku;
- zachovat službu dluhového poradenství ve Starých Křečanech;
- provázat terénní podporu v oblasti bydlení, zdraví a dluhů s oblastí zaměstnanosti;
- zaměřit se na koordinaci sociálních služeb poskytovaných v rámci ORP Rumburk.

Seznam tabulek

Tabulka 1: Vývoj počtu obyvatel a průměrného věku obyvatel města Rumburk v letech 2010-2020	10
Tabulka 2: Vývoj počtu obyvatel a průměrného věku obyvatel obce Staré Křečany v letech 2010-2020	10
Tabulka 3: Srovnání počtu dávek hmotné nouze vyplacené v průměrném měsíci v letech 2016-2020	13
Tabulka 4: Srovnání podílu dlouhodobě nezaměstnaných v letech 2016-2020	15
Tabulka 5: Srovnání podílu osob v exekuci v relevantních územních celcích v letech 2016 a 2019	15
Tabulka 6: Srovnání průměrného počtu exekucí v letech 2016 a 2019	16
Tabulka 7: Srovnání podílu osob v osobním bankrotu v letech 2018 a 2020	16
Tabulka 8: Srovnání vývoje indexu kriminality a počtu trestných činů v letech 2016 a 2019	17
Tabulka 9: Priority a cíle evaluované na základě tematického zúžení – oblast BYDLENÍ	22
Tabulka 10: Priority a cíle evaluované na základě tematického zúžení – oblast DLUHY	24
Tabulka 11: Priority a cíle evaluované na základě tematického zúžení – oblast ZDRAVÍ	26
Tabulka 12: Přehled klíčových evaluačních ukazatelů – dopad 1	30
Tabulka 13: Počet a velikost městských bytů v Rumburku	30
Tabulka 14: Přehled hlavních činností Koordinátora pro bydlení a Pracovníka prevence ztráty bydlení	36
Tabulka 15: Přehled klíčových evaluačních ukazatelů – dopad 2	38
Tabulka 16: Přehled hlavních činností Preventisty ztráty bydlení a Odborného garanta	46
Tabulka 17: Přehled klíčových evaluačních ukazatelů – dopad 3	48

Seznam grafů

Graf 1: Aktuální poměry bydlení	41
Graf 2: Problémy, které podařilo díky projektu vyřešit	41
Graf 3: Stabilizace situace s bydlením	42

Seznam schémat

Schéma 1: Postup při stanovování dopadů intervencí	19
Schéma 2: Evaluované cíle, opatření a dopady v oblasti BYDLENÍ – priorita Dostatečná nabídka vhodného bydlení pro různé typy životních situací CS	28
Schéma 3: Vybrané evaluované cíle (ve vztahu k bydlení), opatření a dopady v oblasti ZDRAVÍ – priorita Zvýšení kvality zdraví v SVL	29
Schéma 4: Evaluované cíle, opatření a dopady v oblasti DLUHY – priorita Snížení počtu zadlužených osob	29

Seznam obrázků

Obrázek 1: Administrativní mapa SO ORP Rumburk	8
Obrázek 2: Sociálně vyloučené lokality – Rumburk	11
Obrázek 3: Sociálně vyloučené lokality – Staré Křečany	12

Obrázek 4: Vývoj nezaměstnanosti v Rumburku – srovnání v rámci okresu, kraje a ČR	14
Obrázek 5: Vývoj nezaměstnanosti ve Starých Křečanech – srovnání v rámci okresu, kraje a ČR.....	14

Seznam literatury

- ASZ. 2013. Situační analýza Rumburku a Starých Křečan. [online] Dostupné z: https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/SA_Rumburk-Krecany.pdf
- ASZ. 2016. Metodika koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám, verze 4.0.
- ASZ. 2016. Vstupní analýza Rumburk a Staré Křečany. [online] Dostupné z: https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/Rumburk_StareKrecany_VA.pdf
- ASZ. 2017. Strategický plán sociálního začleňování města Rumburk a obce Staré Křečany pro období 2017-2020. [online] Dostupné z: https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/strategicky_plan_socialniho_zaclenovani_mesta_rumburk_a_obce_stare_krecany_pro_obdobi_2017_-_2020.pdf
- ASZ. 2018. Rukověť evaluátora (interní dokument).
- ASZ. 2019. Místní komunikační plán města Rumburk a Staré Křečany. [online] Dostupné z: https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/MKP_Rumburk_a_Stare_Krecany.pdf
- CEDR – komunitní spolek. 2018. Výroční zpráva za rok 2018. [online] Dostupné z: <https://os-cedr.cz/wp-content/uploads/2020/04/VZ-2018-1.pdf>
- ČSÚ. 2016. Geografická mapa správního obvodu ORP Rumburk. [online] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11248/17834573/ORP4212a.png/c8a8444a-7f2e-40f1-895a-3b6534a92997?version=1.1&t=1466664991671>, staženo dne 28. 7. 2021
- Komunitní centrum Kostka Krásná Lípa, p. o. 2018, 2019. Výroční zprávy organizace, dostupné z: <https://www.komunitnicentrum.com/cz/kostka-krasna-lipa-vyrocní-zpravy.html>
- Město Rumburk. 2019. Koncepce dostupného bydlení města Rumburk. [online] Dostupné z: https://www.rumburk.cz/gallery/clanky6282/pris_p6_priloha1_7179.pdf
- Město Rumburk. 2020. II. průběžná zpráva „Cesta k lepšímu bydlení“. (interní dokument poskytnutý MěÚ Rumburk)
- Obec Staré Křečany. 2018. Evaluační plán projektu „Lepší život pro občany Starých Křečan“.
- Obec Staré Křečany. 2020. Tematický akční plán pro oblast Bezpečnost v obci Staré Křečany 2020-2022. [online] Dostupné z: https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/Star%C3%A9_K%C5%99e%C4%8Dany_TAP_ZOR9.pdf
- Obec Staré Křečany: 2020. Evaluace – II. průběžná zpráva „Lepší život pro občany Starých Křečan“. (interní dokument poskytnutý OÚ Staré Křečany)

Obec Staré Křečany. 2021. Program rozvoje obce Staré Křečany na období let 2021-2027. [online] Dostupné z:

https://www.krecany.cz/e_download.php?file=data/editor/161cs_2.pdf&original=Strategie_Star%C3%A9%20K%C5%99e%C4%8Dany_2021_2027%20s%20logem.pdf

Oblastní charita Rumburk. 2018, 2019, 2020. Výroční zprávy organizace, dostupné z:

<https://charitarumburk.cz/vyrocní-zpravy/>